

Pred vratima snova - Webstilus zbornik 2013.

Pred vratima snova - Webstilus zbornik 2013.

Urednica:
dr. Blanka Pašagić

Nakladnik:
Webstilus klub, Zagreb

Naklada: 300 primjeraka

ISBN 978-953-7853-15-0

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 880160
Copyright © 2014. Webstilus klub

www.webstilus.com.hr

webstilus@gmail.com

Pred vratima snova

Webstilus zbornik 2013.

Zagreb

srpanj 2014.

Snježana Akrap-Sušac

Postat ću pas lualica

- Ljudi moji, nećete vjerovati što mi se dogodilo! Već deset godina imaju samo mene, vole me, grle i maze, ja sam centar njihova, osobito njezina (a i ona mojega), svijeta. I jučer se pojavio s jednim, malo je reci, čudovištem! Nisam mogao vjerovati kad su nas upoznavali da će Chi, glupa li imena (mogli su ga nazvati i Tajči), zauvijek ostati. Onako bebast, stalno je trčao za mnom, igrao se mojim lopticama. Što je najgore - jako je sladak.

Ona se trudila da ne primijetim kad ga mazi, a ja sam skoro cijelo popodne plakao. Poslije sam se pribrao i rekao malome da joj se ne približava, to je moj Zagić i voli samo mene. Unatoč tomu, ujutro joj se htio uvuci u krevet. Dostojanstveno sam mu prišao i rekao: "Briši, mali, tamo ti je Ar", iako mi nije bilo pravo ni da kod njega ide.

Nadao sam se da će ga izbaciti kad je počeo mokriti po cijeloj kuci, ali ona je samo raznježeno rekla: „Lucio, ovako si i ti kad si bio mali.“

Posve ih je osvojio. Vrhunac je bio kad se sutradan pojavila cijela obitelj da vidi maloga. Svi su se trudili da prvo mene pomaze, ali nisu me mogli prevariti. Jedva su čekali da ja izidem na terasu pa da se poput jata čavki okupe oko njega i kao malom djetetu tepaju riječi koje su mi doista "bljak".

Neprijetno, a tko bi me sada i primijetio, uzeo sam njezinu najveću maramu, spakirao par loptica i komadić kruha, tiho se izvukao iz kuće sa zavežljajem (kao da bi netko i zapazio da me nema; svi su bili zaokupljeni s "Tajči").

Bilo me strašno strah i najradije bih se bio vratio, ali čim bih

Snježana Akrap-Sušac

se sjetio maloga, ubrzao bih korak. To vrijeme koje sam proveo bez njih, bilo mi je najgore otkad pamtim za sebe. Strašno su mi nedostajali, čak i mali, slatki bebač. Pitao sam se kako jedan pas može biti tako glup - to je ipak ljudska osobina. Sve mi je bivalo jasnije koliko me vole i koliko su se trudili da što lakše podnesem dolazak Chija.

Polako se spuštala noć. Moram priznati da me bilo strah jer sam uvijek spavao u kući. Bio sam gladan, a blizu mene je bilo smetlište, puno odbačenih stvari i smrdljivih ostataka. Nedostajao mi je i njezin zagrljaj, više od svega.

Odjednom začuh dobro poznate glasove. Mojoj sreći nije bilo kraja - našli su me, vraćam se kući koju neću morati tražiti jer uopće nisam znao u kom bih smjeru krenuo.

Potrčao sam noseći u zubima zavežljaj s lopticama. Ugledaše me dok sam jurio prema njima, ostavši skoro bez daha. Potrčaše i oni, ona plačući i smijući se istodobno, a on se suzdržavao da ne pokaže osjećaje. Ja sam joj pao u zagrljaj, predao se maženju, pogledao je sa sramom i ljubavlju u očima kad je rekla kako se nada da ih nikada više neću ovako uplašiti.

Dok vi čitate ove retke, ja sit ležim na toploj dekici, u krilu mi je Chi, koji me čak i zagrlio jednom šapicom. Prije nego što sam utonuo u san, čuo sam je kako govori:

„Kako nas usrećuju! Pogledaj kako su slatki ovako zagrljeni! Lucio je (to sam ja) konačno shvatio da se može jednako snažno voljeti više osoba istodobno.“

„Shvatio, shvatio!“ - pomislih i utonuh u san.

P.S. Ovo mi je Lucio ispričao kad me vladar Vilinske šume poslao da vidim kako je Chiju u novom domu. Tako mu je da sam, čuvši priču do kraja, odmah mogla odletjeti na oblak po kojem su skakutale moje vilinske prijateljice. Bit će kiše!

Sve vas voli vila Radosnica!

Snježana Akrap-Sušac

Vera Aničić

Prije i poslije blagdana

Kako je to prebirati po uspomenama. Na uspomene nailazite kad radite redovno čišćenje u stanu pred veće blagdane i poslije blagdana, premještate namještaj pa onda odabirete što vam kao treba i više ne treba, a nailazite i na neka bolna sjećanja. Fotografije bude u vama dobra sjećanja jer se svi na fotografijama smiju, ili bar to nastoje. Dječje su najslade i uvijek izmame osmjeh na lice, dok se našima samo promatramo sa sjetom. Vrijeme je prohujalo, bore se vide, vidi se prolaznost, starenje stanica, izobličeno tijelo koje se promijenilo. Lijepo je starjeti lijepo, i svašta prođeš u životu, i sretan si nekad što si uopće i dočekaš neke godine.

Da sve slike pregledamo, trebalo bi nam tjedan dana.

Uhvatila sam se preslaganja knjiga okrenuvši samo prvu stranicu, onu gdje ti se pisac potpiše, i za ne vjerovat je koliko ih ima. Potpisivali su se redom kako sam godinama dolazila na promocije. Sve ih pamtim čitam njihove ispisane riječi, misli, i opet sjećanje na to kako svi s ponosom predstavljaju svoja djela, iznose svoje misli. Sjeta. One zaslužuju posebno mjesto u regalu.

Počneš tako slagati video kazete po događanjima, datumima, i dođe ti da pogledaš koju, ali više nemaš video, već samo CD player. Slažeš kazete s pjesmama, razgovorima, po datumima, i za ne vjerovati je kako je vrijeme proletjelo. Negdje dublje u regalu, na dnu, godinama stoje složene LP ploče, a gramofona nigdje.

Kreneš tako dalje pa preslažeš robu, pa nailaziš na ručne radove,

Vera Aničić

7

heklane i one na križiće. Heklano još i ide za negdje staviti, ali ovo s križićima kao da više nije u modi, pa presložiš. Sjetiš se kad si ih radila. Uspomena.

Slike na zidovima svako malo prebrišeš.

Prebireš po odjeći i vidiš mnogo toga što si obukla ili obukao samo jednom, a nešto se i «suzilo» u ormaru, pa mada stalno nosiš u Crveni križ, nešto ostavljaš; kao, možda ipak jednog dana dođe na red, ili te jednostavno prisjeća na posebne trenutke pa stisneš negdje, a ostalo poredaš po nošenju, a da ne govorim po godišnjim dobima. Kad sve tako odvojim, ponovno to što sam odvojila odvajam za drugdje, za nekog. Svaka kravata jedna uspomena.

Kreneš na suvenire. Najprije one najveće koje kao i nemaš gdje staviti, pa složi ih iza da možeš ispred staviti one manje, i u svakom suveniru je jedno putovanje iz zemlje ili inozemstva, i čim ga dodirneš, pogledaš, sjetiš se točno gdje se kupio, putovanja i mjesta. Počevši od Zadra i okolnih mjesta, Slapova Krke, Nina, Vira, Biograda na moru, Mađarske, Rima, Vatikana, Napulja, otok Capri, Pompeja, Azurne obale, Zagorje u četiri dana, Padova na Sv. Antona Padovanskog, Zagreb pa Zagreb, Split, Prag, Bavarska, London, Pariz, Amerika - prvi put, Crna gora, Slavonija, Turska, Amerika – drugi put. Suvenira kao u priči, i priča o putovanjima bez vidljiva sadržaja.

Preslažeš posuđe pa i tu nalaziš bar jednu-dvije šalice s vjenčanja jer ti je to netko donio. Rasparene su, al' poslužit će još. Kristalne posudice dobivene za razne prigode, u koje samo gledaš kao i u kristalne čaše jer nije prilike da ih koristiš; samo ih opereš nekoliko puta na godinu da zasjaje. Izgledaju previše svečano za običan život, al' dođe ti nekad pa napraviš svečanost iz snova i posložiš ih na stol, pa neka izgleda svečano.

Odvajaš lonce, lončiče, zdjele, tave, viljuške, žlice prebireš.

Ima tu i kućanskih aparata, miksera, sokovnika, termosica, i svaki pregledaš da li još radi jer ih koristiš kad koristiš, a neki put se i pitaš: „Zašto sam to kupila ili kupio?“. Svako malo te uspomene bude druge uspomene. Neke boce raznih pića spremiš jer imaju poseban dizajn, pa će poslužiti kao uspomena za neko drugo piće.

U jednom malom dijelu regala opet uspomene s vjenčanja na koje te pozovu, pa spremiš i cvjetice koje si nosio ili nosila na tim vjenčanjima. Uspomene sa krštenja djece i unučadi žao ti je baciti. Neka stoji, mada konfeti nestaju sami po sebi.

Redaš fotografije kako djeca stare, a unuci rastu.. Premještaš i stavljaš svoje iz mladosti, otkrivaš sličnosti.

Ladice su najviše pune uspomena. Nailaziš na stare adresare i pitaš se gdje su mnogi.

Povučeš crtu kad netko ode, kad se ugasi, a dobro vidiš ispod te crte tko se ugasio pa se začudiš kad vidiš koliko ih je, a njihova djeca su negdje drugdje, gube se kontakti jer njihov broj nemaš, nisi zapisao, ne poznaš ih. Pa sve prepíšeš u novi adresar.

U ladicama ima izvještaja iz banke koje kad vidiš samo staviš u ladicu do kraja mjeseca, kao podsjetnik koliko možeš potrošiti u ovom mjesecu, pa ako ih ne baciš, opet ih se nakupi.

Olovka i bojica „mali milijun“, jer kad ti dođe neko dijete, daš mu olovke, bojice, papir i mirni svi, uz pohvalu djetetu za ono što ti svako malo donosi da vidiš. Ostave ti uspomenu.

Starih čestitki dobivenih za blagdane, rođendane i razglednica s putovanja znanaca puna jedna ladica. Još svega ima po ladicama i posla je tu za cijeli dan kad počneš prebirati, a puno toga su uspomene. Za neke stvari ne znaš hoće li trebati i kad će trebati, a posebno ukrasni papiri, vrećice i mašne za poklone.

Pogledaš razne sprave za masažu, vježbanje, i kad ih staviš na

Vera Aničić

kup, pitaš se što si s njima radio ili radila, a s nekima se više ni ne smiješ služiti zbog godina, pa daješ u oglas, a nikoga blizu.

Nakit. Uglavnom bižuterija. Sve uspomene dobivene na poklon ili kupljene kao suvenir, a nešto nikad ni stavljeno. Samo po tom prebirem, al' možda zatreba jednog dana.

Kutija s iglama i koncima prepuna. Za svaki komad robe boja konca koja pripada toj robi. Dugmadi pola kutije, jer ne znaš kad će zatrebati, a svi rasporeni.

Najlon vrećicu, u koju ti trgovci stavljaju robu koju kupuješ, ako ne baciš odmah, kad malo bolje pogledaš, nakupi se za čas cijela jedna vrećica. Neke posebne spremiš jer su posebne i opet uspomena na trgovinu ili grad. Jedino što ne ostavljamo za uspomenu su plastične boce i limenke. Njih unovčimo. Novac se razvodni u računu u trgovini bez uspomena.

Frižider moraš stalno pregledavat, čistiti i gledati rok trajanja za ono što povremeno jedeš, a prazne staklenke, ako ne baciš odmah, nakupe se ako ne obraćaš pozornost na njih i za čas ih je puna kutija - al' možda zatrebaju, pa opet ih ostaviš neka ih malo ostane: za džem, marmeladu kad ju kuhaš. Nisu neke uspomene, al' ne znaš kad će ti zatrebati prazne, a neke i obojiš, onako, za uspomenu.

U kupaoni, kad pregledaš sve ormariće i ladice, opet uspomene, a pogotovo bočice losiona, parfema. Neke su zaista posebne pa služe za ukras i sjećanja na neka davna vremena, a balon koji se pritišće već je napukao. Žao ti je baciti.

Sredstva za čišćenje mali milijun. Za ovo, za ono, i svi negdje puni do pola. Presložiš pa nađeš i koju spužvu koja se uvukla među njih, zametnula. Sjeća te na prolaznost raznoraznih sredstava za čišćenje. Kozmetika je tu koja se koristi povremeno, a ni za nju nije da predugo stoji, kao ni raznorazne kremice. Ostaje ti neka prelijepa kutijica za, za nešto u nju staviti. Bacaš svako malo

četkice za zube i stavljaš nove, jer i one se moraju često mijenjati. Jednu ostaviš pa ju koristiš za nešto drugo, al' ti je kao uspomena na prošlo vrijeme. Tu su pineli za nanošenje pjene za brijanje i pjena za brijanje u spreju, ali ne smiješ baciti pinel. Uspomena.

Što s tim svim stolnjacima koje koristiš za posebne prigode, a i neki su kupljeni kao suvenir. Prostrti ih nedjeljom. Neka izgleda svečano, a ove kao suvenir na stolu na terasi po ljeti. Pa svako malo pročitaš na njemu mjesta gdje si nekad bio, bila.

Tako je to pred blagdane.

Loptice i ukrasi za božićno drvce, uspomene i svake godine bar jedna nova, uspomena. Na ponoćki poželiš svima sretan Božić. Stisneš ruku.

„Idite u miru!“

Pod jelkom u božićno jutro opet paketići. Imat će mnoge obitelji svoju jelku, svoje paketiće. Uspomene. Radost božićnog jutra u odmatanju paketa dok vatra pucketa, a juha i pečenka zamirišu stanom. Kolačići na stolu čekaju čestitare. Susjede. Djeca su drugdje. Dolaze rjeđe. Ali tu je Skype i kamera. Razgovori na daljinu kao nekad astronauti. Ništa više nije daleko. Ali to je danas tako. Poželiš svima sve najbolje.

Kad sve poskidamo s božićnog drvca, umjetnog, radi štednje, moramo zapisati gdje smo odložili i u koju kutiju ukrase, jer godina je duga. Što smo stariji, sve više moramo zapisivati, kao i troškove, one dnevne i one neočekivane.

Već dulje vrijeme skupljam karte s besplatnih koncerata i onih humanitarnih na koje ne idem. Bitna je ulaznica.

Još stigne pokoja razglednica, čestitka za svaki blagdan, praznik. Jedino za praznik rada 1. maj nitko ne radi čestitke.

Vera Aničić

11

Ana Anić

Ukradeni drhtaj ljubavi

Noć je
za dnevne trkače, doba spavanja
za noćne romantičare, doba maštanja
sjedim sama
ispred mene iskri
samo hladni ekran
moja jedina veze
s tobom
nježni moj viteže
virtualni moj ljubavniče
bez lica, bez tijela
bez dodira

Sklapam oči
i snagom svoje čežnje
osjećam tvoj dodir
miris tvoje kože, miris ljubavi

Nekad si me osjećao
nježno privijao uz svoje tijelo
tiho šaputao

Nema te više, prazan ekran
iskri posljednjom snagom
i nestaje kao i tvoja ljubav
nježni moj viteže
virtualni moj ljubavniče

Ana Anić

13

Vera Antolić

Tražim u vremenu

misli moje...
tražim u vremenu
neke su crne...
neke su bijele...
neke su velike...
neke su male...
dovoljno duboke
u čaši uronjene
ispijam da mi ne pobjegnu
mislima mojim
pokrivam dlanove
od žetve
nabubrene...
puštam ih
neusidrene
samopromatrajući
šutnjom...

Marica Behtan Cecelja

Ne ranjavaj stihove samoće

Kleknula sam pred samom sobom
o koliko prividenja
istkala čipke čarobne
duševnog pomirenja

Ponijela torbe pune straha
na put nespokoja
bez predrasuda kažem: Zbogom, ljubavi moja..

Ne sudi mi, sudbino,
ja samo štitim oklope bola
ja samo skrivam tragove zla
ja samo želim biti svoja
ja samo želim biti ja

Pozdravi moju hrabrost
kojom me ogrnulo svjetlo predgrađa
o nedodirljivi, pozdravljam tebe
izađi iz magle, skriven iza breze
izađi iz sebe pred
vijugavim tragovima požude
pred vratima rastanka i osude
prekasno si ogolio i otvorio dušu
ne nudi mi zabranjeno voće
ne ranjavaj stihove samoće
ne budi me iz sna...

Marica Behtan Cecelja

15

Maja Cvek

Treba li više

Kad utihnu riječi
dana što odlazi
a u tami sobe
tvoj me osmijeh mazi,
sretna zbog nas dvoje
ko dijete se smijem
i cvjetam i rastem.
Ljubavlju se grijem.

U sanjiva jutra
dok nas kava budi
ti me ljubiš nježno.
I ja tebe ljubim.
To je hrana srcu
za dan koji slijedi,
teškoće olakša
a brige izbljedi.

Dok godine tako
bespovratno idu,
mi živimo dane
jedno drugom blizu.
I što treba više
maloj ljudskoj sreći?
Ljubav s nama bdije
kad utihnu riječi.

Mladen Crnković

Jedna o kestenima

Sjećam se sebe
još kad sam bio mali,
kako smo se šumom
baka i ja šetat znali.

Bila su tu drveća razna
ali po piknjastim plodovima
za kesten tada moja
duša sazna.

Brali smo ih s poda
oni koji su pali,
jer nisam mogao na drvo
- bio sam mali.

U piknjastom plodu
kesten je bio,
i kod prodavača i doma mirisao
ako si ga u jesen peći htio.

Tako danas isto
jeseni svake
osjetim kestena miris
i sjetim se bake.

Mladen Crnković

17

Dominik Čović

Strane duše

Sjedio sam ondje,
među ljudima,
posve sam.

Sve te priče,
Posve sitne i suhe,
Ne ulaziše mi u uši.

Pa nastavim sjediti,
U tom društvu,
Posve sam,

Samo čekajući,
da dođem kući,
I napišem ovaj pjev.

Emilija Dević

Razglednica

U sjeni zagrebačke katedrale
Izgubila se ptica
Napuštena klupa
U sjećanju nosi
Dva nasmijana lica
Jesenje lišće... mokra cesta
Što na Mirogoj vodi
Ima li još u srcu mjesta
Da se sanja o slobodi?
Na trgu sanjivi šetači
Prepukla žica na gitari
Tonove krive svira
Zastajem na placi
Sira, vrhnja i krumpira,
Uzvikuje ženica preplanulog lica
Zvuk tramvaja me prene
Nad Maksimirom sanjivo pada večer
Prijatelja dragih sjene
Meni se na put kreće
Možda prošlost da dozovem
Slike bliske sjetne
u njih da uronim

Emilija Dević

19

Prizovem mladosti trenutke sretne
Visoki neboderi u magli
Sudbine bez broja
Kupit ću razglednicu barem
Gdje sanja metropola moja!

Božica Drakulić

Zimska noč

Spustila se merzla zimska noč.
Huda zima kaže svojo moč.
Zmerzla je se potoke, steze,
Z belim je injem posipala breze.

Se je tiho, belo, srebreno.
Ničesa čuti ni videti ni.
Sam' blede mesec z lampašem
Na zimskemu nebu svetli.

V te beline, v te čkomine
Mesec kak da nekaj išče.
Spod srebrene breze veter se skrila
Bela zima se boljše stišče.

Slobodanka Boba Grljušić

Začin

Oslanjam se na stih
iz sna me prenuo
uzevši prije prstohvat ljubavi
iz moje dubine
tusta vrućina osvaja
sve
začinih jutro s malo soli
mijenjajući okus dana
u podnošljivo

Katarina Došilović

Ivanić gradu

Danas prošetat se ulicama tvojim
za mene radost je velika, ali na žalost, vrlo rijetka.
Zato te još više volim, dragi grade.

I danju i noću za mene si prelijep.
Može i kiša sipiti ili pak snijeg padati,
meni svejedno je, jer jedino što je važno si ti i tvoje ulice
i u njima velike i male stare oronule kuće.

I dobro da je tako, voljeni moj grade.
I u ljetnoj tihoj noći sanjaj nam najljepše snove.

Katarina Došilović

23

Neven Dvoržak

Nera

S početka bila je tek sprdnja,
Kusica mala s ušima vel' kim,
Spočetka bila je to žudnja
Za nekim ljubavi žednim.

I sam sam bio ljubavi žedan,
Pas je bio tek stanica kratka,
Za nekim tko bio bi ljubavi vrijedan.
A bila je tako plašljiva, mala, čedna i slatka.

S početka bila je s nekim,
Kom' pas je ko' pas bio igračka ...nek ...,
S početka činila se NEKIM,
Drugom u kući, al' zabava tek.

Pogledom plahim tražila je nekog
Kom' ljubav nije tek zabava pusta,
U očima mojim našla je razlog
Da život ne znači tek puna usta.

Šetala je sa mnom kad nije bilo nikog
Da utjehu pruži srcu mom i njenom,

Šetali smo sami, tražeći nekog ...
... Mi smo bili ti ...
... sa srcem svojim, u srcu snenom.

Došla je k meni jedne zime snježne
Podijelit sa mnom sve te dane tužne.
Početak je to bio ljubavi nježne
Za zaboravit tamo neke dane ružne.

U svitanje se digla, stresla uši jednom,
Do kreveta je došla, njušku prislonila.
Bio je to znak da kraj je sanku čednom,
U ranu zoru poč, to je baš voljela.

Zore smo čekali, sami u šumi,
Šetajuć samo, ne mareć' za druge
Što, ne mareć' za vjetar što kroz grane šumi,
Komociji su bili uvijek vjerni sluge.

Igrajuć' se skupa ko' pas smo jedan bili,
Ganjajući zvjerke miljama daleko,
Ljubav i sreću nikad nismo krili,
Uživali smo život, što nikad nije neko.

Ponekad smo stali slušajući ptice,
Il' psa nekog što laje daleko,
I nije mi žao što više nemam dice,
I taj pas mali bio mi je NETKO.

Neven Dvoržak

25

Dan bi provela tražeći zaklon
Od sunca jarkog il' od zime jake,
Sanjajući poslije, cijelog dana nakon,
Milujuće ruke, srca moga zrake.

Kad večer bi došla nakon šetnje kratke,
Zdjelicu svoju oblizala je slasno,
Posteljicu toplu nakon šetnje slatke
Našla je kraj mene, prije no' što bude kasno.

Ko' što svemu lijepom konac jednom dođe,
Moj pas mali otiš'o je ... tek tako ...
KOMOCIJI za ljubav, da joj život prođe,
KOMOCIJA ne pita jel' je nama lako.

U godinu Novu ušli smo, svak sam za se,
Ja, uspomene slažuć, dok duh mi snove pase,
A kusica moja, nije tajna, zna se,
KOMOCIJI za ljubav, što samo gleda na se.

Zvala se NERA, moja pseća ljubav čedna,
Vrijeme što dolazi spomen joj ne gasi.
Niti jedna ljubav druga nije toga vrijedna,
Do ljubav njena što me na tren spasi.

Ljubav je to bila ... ne mala,
U svom' srcu psećem ...o, kad' bi samo znala
Da u život drugi s početka krećem,
Život NAŠ, za drugi, nikad ne bi dala.

Katica Felštinski

K`o da si ovdje

Skutrena podstanarska soba
Čuva svoj ustajali zrak;
Napuknutom škurom
Ulazi duga sjena,
U tišini prelama dan.
Uz taktove nepoznate glazbe
Svijet se njiše polako, polako...
Pogled klizi niz trošan namještaj...

U toj je sobi
Ljubav bez zaborava,
Tvoj dah na mom vratu,
Na mom ramenu...
Ruka topla, meka
Što naborima kože klizi
Sve dalje, sve dublje
U mojim njedrima.
Tvoj glas čujem:
- Idemo spavati, kasno je.

Katica Felštinski

27

Dražen Filipović

Jutros

I ovog sam jutra,
prekinuvši san,
sa suncem pozdravio novi dan,
radostan
što to uopće mogu.
A onda sam se,
nogu pred nogu,
vraćao u svoj stan.

Na putu kući
promatrao sam grad
kako se budi.
Vidio sam
kako se neki ljudi
novom jutru čude
i trude se
da im novi dan
bude uhodan
kao svak.

Drugi su pak
uz korak lak
i bezbrižan,
bistra pogleda
i uma čista
znali
da sva jutra nisu ista.
Da se danas
sve u nekom novom smjeru kreće.
I da se sjena stabla
koju sunce
danas baca na pločnik
nikad,
baš nikad više
ponoviti
neće.

Dražen Filipović

29

Anamarija Galić

Beyond

Izdisaji
Kao namotaji
Puževe kućice
Prestaju negdje
U krhkom
Sjaju zvijezda

*

Prisiljena sam
Okrenuti stol
Naglavačke
I uživati u
Neskladu
Rasloženih kocaka
Koje su mogle
Težiti
Uređenju
Svemira

*

Anamarija Galić

Pomirena
Plitko
Ispod kože
Iščekujem da se
Moje nadahnuto
Sree izgazi
U nekoj
Galaksiji
Ispred

Anamarija Galić

31

Slavica Grgurić Pajnić

Odom životu, ljubim ljepotu

Što mogla bih napraviti
Dok život bi ugasio svoje postojanje?
Zar mogla bih jutra najljepša
Ljubiti, milovati, kad nestane
Proljeće, ljeto, jesen i zimu
Osvojiti, udahnuti
Zar bih mogla?
Okom gledati
Srcem ljubiti
Zar bih mogla?
Sitne koračiče pratiti
Tugom tugu krijepiti
Zar bih mogla?
Živote
Ovu odu tebi pjevam
Ponizno na koljena padam
Opraštam putnicima
Što prolaze i tragove svoje ostavljaju
Opraštam dušama
Što vrludaju svuda uokolo
Prazne i same

Jer nikada bit svoga postojanja
Shvatiti neće
Opraštam u ovom stihu
I neko drugo postojanje
A tebi živote
Sve baš sve opraštam
Posložiti ću skrušeno
Mrvice prosute
Nahraniti njima
Svoje postojanje

Slavica Grgurić Pajnić

33

Zvezdana-Karmela Hercegovac

Ispod sedam neba

No 7

U sedmom nebu otići ću
Sve zvijezde dotaknuti
Budućnost neću vidjeti,
Svi lijepi i ružni trenutci prošlosti
Samo će postati svjetliji

A kiša će i dalje padati
Umivajući suze umorne što peku
Dok uporno gledam ponoć
Svjesna da je nikada neću moći dotaknuti.
I dalje pada kiša
Po svim pravednicima i nepravednicima

U smrti je život
Procvate kao cvijet i uvene
Pravda će nas sve sustići
Što god da napravili

Zvezdana-Karmela Hercegovac

Bože, sve je tragikomedija
A i život...
Slušaj kako pred svima
Istresam dušu, kao da je bitno

I tako ću biti pokopana na kiši
Pod kojom samo
Neprijatelj ostavlja ruže
I utisne poljubac...kiselkastog okusa
Kao da ližem bateriju

Živo i mrtvo tijelo
Imaju isti broj čestica
Otuda taj kiselkast okus.
Sat otkucava umiranje
Ne znam pravi trenutak

Neka se svi smiju
Bubnjevi...
Zastor...
Sat i dalje otkucava
Sat bez zemaljskog urara

Zvezdana-Karmela Hercegovac

35

Vida Herga

Unutarnji prijatelj

Živio jednom jedan konjanik koji je pričao i pričao, ali nikada i zapisao svoju priču. Nikada nije spoznao dubinu svojih bora, niti izgradio krov svoje kuće, jer je neumorno pričao i pričao jednu te istu priču i umišljeno sretan jahao prerijama svoje zacrtane slobode.

Jednoga dana je osvanuo u kiši znoja koja mu je vezala noge i nije više htjela slušati njegovu priču. Ležao je nepomično i čekao iscjeljujući vapaj koji će izniknuti iz njegova tijela. Čekao je danima, mjesecima, godinama, ali glasa nije bilo. Iscurila je mladost, iscurile su priče, život je bio sve bliže pragu odlaska – a on je još uvijek sanjao iz postelje kako će još jednom uzjahati i poletjeti prerijama svoje želje. Postelja je postajala sve tvrđa, a slike prerijskog uzašašća sve bljeđe.

Njegov vjerni konj ga je dozivao i nije odustajao... ta bio je njegov najveći prijatelj. On ga je nosio kroz zacrtane prerije slobode, dotičući svojim kopitima zemaljsko tlo. Dani su prolazili. Konj je gladan i iscrpljen vjerno ležao kraj njegove postelje i pomagao mu da se lakše uspne i siđe s nje.

Tuga čudne zarobljenosti sve više je obavijala konjanikovo tijelo, otežavala ga i uvodila u tamni prostor gubitka. Kada je prije spavanja zatvarao oči, u prednjem dijelu tijela otvarala se tamna rupa kao beskonačni krater.

- Smrt, smrt je došla po mene – rekao je jednog dana svom prijatelju.
- Nije došla, dolazi... ali ne može te uvući u svoj krater bez

mene. Mora se prvo suočiti sa mnom. A ja sam još živ i zdrav. Pogledaj moje tijelo. Samo poželi, prijatelju moj, i ja ću se tako namjestiti da možeš sjesti na moja leđa. Darovat ću ti svoju zlatnu grivu koja će te ozdraviti i napuniti novom snagom.

- Zar ne vidiš da sam toliko bolestan da jedva mogu ustati da se napijem vode i pustim je van?

- Ali to znači da možeš ustati! Ne laži se! Tvoje želje je ukrao jedan čudan vjetar, koji ti ne razumiješ. Ima mnogo vjetrova u ljudskim životima koji ih nose iz malih slika u velike i obratno. Znaš li kojeg se vjetra ljudi najviše boje?

- Orkana, pretpostavljam... jer je neumoljiv.

- Dobro si odgovorio prijatelju. Da, uistinu ljudi se najviše boje vjetra koji će im uništiti kuću, odnijeti sve što su cijeli život vjerno stvarali... u biti oni se više boje promjene nego same smrti. Pogledaj sebe... zašto si legao u krevet i takoreći prizvao smrt? Što je to bilo jače od prodornosti tvojih očiju? Što te je to prikovalo uz zid ove postelje?

- Ništa nije bilo. Zar nisi bio stalno sa mnom, zar nismo zajedno uživali u rosnim jutrima prerijske ljepote obučene u cackle suze svakog treperećeg lista i lelujave travke – hajde reci zar uistinu nisam bio sretan?

- Jesi, slažem se, ali ima i nešto što si skrivao i od sebe i od mene. Nešto što nas je razdijelilo. Što je to bilo?

- Ne znam. Da znam ne bih sada ležao ovdje i čekao smrt.

- Mislim da znam... oh,oh, više ne mislim nego znam! Hajde diži se da ti pokažem!

- Zar ne vidiš da nemam snage da se dignem?

- Ha,ha, prijatelju pa ti si uistinu postao smiješan. Pa ja sam tvoja snaga, zar ništa više ne razumiješ?

Konjanik je zaplakao. Nitko ga ne razumije pa niti njegov najveći prijatelj. Zato je bolje da umre i ode sa ovog svijeta. Dosta mu je

Vida Herga

svega. I tih konjaničkih izleta se već prejeo.

Iz kristala suze otvori se jedna od najblaženijih slika njegove neostvarene čežnje – mali otok koji se svakog proljeća oblačio u mirisne, ljubičasto plave cvjetove lavande i kadulje. Ali daljina između kopna i otoka je bila prevelika da bi se usudio krenuti prema njemu. Uvijek je na kraju obale tužno uzdahnuo i ipak veseo što ima sve iza sebe, sretan se okrenuo nazad prema domu.

Otvorio je oči i prestao plakati. Njegov vjerni prijatelj, namješten u pozu kako će mu biti najpogodnije da ga uzjaha s postelje, gledao ga je toplim molećivim pogledom od kojeg je osjetio iskrice života kako ga žare po nogama i pomiču ih. Uspravio se u sjedeći položaj i opet ugledao tamni krater u blizini svoga tijela. Zastao je. Prepao se. Neki unutarnji izdajica ga je pozivao da krene s njim tim kraterom. Ovdje je tako i tako sve bez veze, njegov život je uistinu besmislen i prazan. Pa on je tako usamljen. Opet je zatvorio oči i zaplakao.

- Ne mogu! Ne mogu! – sada je već grcao i glasnim plačem tresao se cijelim tijelom.

Konj je znao da je spašen. Voda suza i vatra života koji su sada isijavali iz njegovih očiju rađale su novi životni pogled njegova prijatelja. On, konj, je to znao, ali njegov prijatelj se još uvijek kvrčio po postelji i živim plačem izgonio već dobro ugniježđenu smrt iz blizine svoga tijela. Nije niti opazio da se njegovo tijelo treslo i kvrčilo. Ono je živjelo! Ono je željelo živjeti!

- Sijajuće vatrene iskre iz svake oslobođene suze su novi život – hrzao je plemeniti konj sebi u bradu.

Odjednom je u sobu ušao neki blaženi mir. Nešto se očistilo. Otišlo. Konjanik je, kao iz nekog transa, otvorio oči i pogledao okolo. Zrak u sobi je bio nekako lakši – kao da je iz sobe otišla neka noćna mora koja ga je stiskala oko vrata i gušila njegov život. Kao da su njegove iskrene suze oprale zrak. U tijelu je osjećao

vatrene iskrice koje su budile život. Krater se tek naslućivao u daljini. Uspravio se u sjedeći položaj, pogledao u oči svoga prijatelja i pustio još nekoliko suza koje su ga takoreći podigle iz postelje i postavile na leđa konja.

Konj se polako podizao vodeći računa o željenoj ravnoteži svoga tijela. Njegov prijatelj se držao za njegovu grivu u koju je istovremeno uronio i svoju glavu. Njegov vrat je bio na njegovom vratu. Oni su bili iskreno jedinstveno jedno.

Malo poslije su već letjeli prerijom dobro znanim im putem.

Život, život, život... radost, radost, ljubav, ljubav, ljubav... pjevao je cijeli svemir, pjevala je svaka travka koja se svijala pod mekim milovanjem vjetra, pjevala je svaka eterična čestica isparavajućeg mora, napajajući zajedno s toplim suncem sav taj svijet razigranosti, koji se zove život.

Konjanik nije niti opazio kada se ispravio i sada već jahao u sjedećem položaju. I nije niti opazio da su odjednom bili na mjestu s kojeg su se uvijek prije vraćali nazad. Mjestu gdje je prestajalo kopno i počinjalo more. Osjetio je slabost i znoj kako oblijeva njegovo tijelo i lije niz njega kao rijeka. I osjetio je onu bjesomučnost prekida... neke čudne stanke, koju nikada nije znao objasniti. Rupa kratera je odjednom isplivala na površinu njegovih misli i počela zamrzavati znoj upravo razliven po njegovom tijelu. Umrijet ću – pomislio je. - Ovdje. Sada. U svakom slučaju bolje nego u onoj bijednoj postelji suženog pogleda. Umrijet ću ovdje kraj željenoga otoka s ispruženim rukama ka cvjetovima koji su me cijeli život vukli sebi kao sam Bog.

Tada primijeti da konj nije stao kao po starom običaju. Kao nikada prije zaletio se svom svojom moći i po vodi krenuo prema otoku. Učinilo mu se da je odjednom stajao pred panoom na kojem je pisalo: „Život ili smrt?“. Prije nego je stigao donijeti bilo kakvu čvrstu odluku, nije niti primijetio moć u svojim rukama, koje su

Vida Herga

se čvrsto držale za konjsku grivu u borbi za životom. Više nije razlikovao je li uistinu živ ili mrtav. Život i smrt bili su kao jedno. I to na pola puta između kopna i otoka. Mogao je potonuti, mogao se uplašen pred smrću početi vraćati nazad i mogao je riskirajući i život i smrt krenuti prema otoku svoje želje, s kojeg se već osjećao iscjeljujući miris smilja i kovilja. Naizmjenično umiranje i vraćanje snage izgledali su mu kao neko prijateljstvo života i smrti na putu do njegove želje.

I konačno, iscrpljen, ali i čudno životno obnovljen, zajedno sa svojim konjem stigao je na pješčanu obalu otoka i zaspao. Spavao je tri dana i tri noći boreći se između života i smrti. Izborio se za život i zato je poslije postao pisac svoga života.

Pomogle su mu biljke svojim aromatičnim mirisima, ljubičasto plavim cvjetovima u koje je uronio svoje lice zajedno sa zlatnom grivom svoga konja.

I ovdje se priča ne završava jer bi nakon nekog vremena osamljenog života na otoku postala bezizlazna i tužna. Konjanik je to i prije znao, ali sada je uistinu prepoznao važnost prijatelja u životu. Posebno unutarnjeg. Onog koji nosi Vjeru, Nadu i Ljubav. Mnogi ga na zemlji zovu Krist. Od prijateljstva s unutarnjim prijateljem ovisi prijateljstvo s vanjskim prijateljem – našim tijelom. Iz ovog prijateljstva se rađaju mnoga druga prijateljstva, kao na primjer prijateljstvo između ovog ljubičastog otoka, plavog mora i zelenog kopna.

- Prije nisam vjerovao da mogu doplivati do ovog otoka, kao ispunjenja Misije svoga života- sada vidim da sam mogao, ali nisam vjerovao. I sada kada ne bih vjerovao da mogu preplivati ovu razdaljinu i vratiti se nazad na kopno umro bih usamljen na ovom otoku... umro bih u svojoj ostvarenoj želji koju nisam mogao i znao podijeliti s drugima.

Vida Herga

Vesna Jakupov

mokra zagrebačka jesen

nakon užarenog ljeta
učmalim labirintima
moga plavoga grada
bestidno i neobuzdano
mokra jesen
polagano šeta

moje eterične misli
bezobrazno ometa

Labirint

Urlik tramvaja
u pjesmi grada
i moj spori korak
u užurbanoj gužvi

Kišne kapi u kosi
na staklima
i potoci pod nogama

Labirint kišobrana i misli

Vesna Jakupov

41

Marko Jareb

Draulik

Bartul i njegova Ankica u uljari čekaju da vide koliko imaju kilograma maslina jer su im upravo masline na vaganju. Pošto imaju dosta maslina, vaga ne može sve izmjeriti odjednom, već moraju mjeriti najmanje u četiri puta. Izmjereno im je da imaju 1628 kilograma maslina. Na to će Bartul Ankici da nitko ne čuje:

- Va balanca siguro krede... po našem suđu di su masline stale tribalo bi biti najmanje dvi iljade kili maslin...
- Koliko si ti puti do sa potrja to suđe ka si smanjiva obruče...
- Je, dobro govoriš!
- Nemoj da te ki čuje... Ča imamo maslin, imamo za vu godinu... Fala Bogu... Da nisi slučajno ča komu govoriya da balanca krede... Jesi li me čuja...

- Ma ne boj se!

Majstor Jerko koji radi u uljari će Bartulu:

- Za ovo maslina koliko imate mora ćemo napraviti četrtista i dvi vode... A vi sada iskrenite masline u koš da se samelju.
- A okle si ti... Jesi li ti iz vlaho ka tako govoriš...
- Nisan, nego iz grada...
- Ma iz koga grada... molin te Bogon!
- A neću ti reć... i šta mi moreš... puniti u niku stvar!
- Aaanu ča si mi se lipo naučija u tomu gradu... lipe riči govoriti!
- Ma pusti me stati, iman ti ja veliki posal na glavi!
- Dobro ka ti tako govoriš... Samo nemoj mi masline mećati u stare torbe... da mi se ulje na upali...

Marko Jareb

- Zato mi moraš dobru marendu pripremiti...!
- Ne boj se, ima za te vode u torbi... Nećeš ostati ni gladan ni žedan..
- Dobro... bolje virovati nego provjeravati!
- Sa ću ja reći mojoj Ankici da pripremi marendu dokle ja iskrenen ve masline u koš za mliti...

Ankica je za marendu na stol u uljari postavila ovčjeg sira iz ulja i kruha ispod peke i jednog domaćeg pečenog pijetla, naravno i domaćega crnoga vina. S marendom su svi bili zadovoljni u uljari, a naročito majstor Jerko koji se obrati Bartulu:

- Nisan odavna vakvoga pivca ija!
- A ča si ti mislija ... da je moja Ankica mačji kašalj?
- A i ovako dobroga crnoga vina nema na daleko!
- Eeee... nije to komunano pivo... to je pravi crnjak!
- Ajmo mi na posal!
- Nemoj da mi bude puno murke u ulju... lipo mi pomalo po vrhu kupi s to prsuro... i izliji u barilo – Bartul će majstoru Jerku.
- Ka ti napuniš barilo, ja ću onda ulje iz barila izliti u moje suđe - Bartul će naglas da ga svi čuju u uljari.
- Bolje da naliješ nego da izliješ – dobace mu.
- More... more!

Cijeli posao u uljari skoro je gotov. Bartulovo ulje je na vagi. Vaga pokazuje 245 kilograma. Kad se odbije tara od posuda u koje je Bartul ulio ulje ispada da ima neto 235 kilograma ulja. Ispada da su mu masline platile 14,43 %. Bartul će Ankici:

- A ča ćeš... masline su na platile malo manje od petnajest posto... nije loše... moglo je i bolje... a vako svima vu godinu plaćaju... znalo je biti i boljih godin...
- To je sve dobro... Nego, jesi li kuša ulje... je li pali...
- Jesan i ne pali ništa... Ulje je ka bonbona...Ma ča ka bonbona... bolje je nego pitašencija...

Marko Jareb

Dražen Jergović

MP3 ljudi

Vozim se jedno jutro oko 7 sati tramvajem broj 5 na posao. Isti prometuje na relaciji Prečko – Borongaj. Ušao sam na početnoj postaji i odmah zauzeo prazno sjedalo na samom repu. Otud sam imao solidan uvid u putujuću svjetinu. Na početku putovanja bilo nas je svega desetak. Kako je tramvaj odmicao dalje, bivao je sve puniji radničkom i tinejdžerskom populacijom. Bez obzira na dob putnika, jedno im je većini bilo zajedničko. Dobro su opremljeni najnovijom audio opremom i mobitelima treće generacije. Pomislih, kako je stvarno moguće u ovo doba recesije da ljudi prate svjetske trendove u novim dostignućima na polju suvremene tehnologije. Pa iako grcamo u kreditima, plaćamo karticama jer gotovine nema, ipak smo rame uz rame s najbogatijim državama.

Općenito, živi se brzo, grad diktira tempo kojem se izuzetno teško suprotstaviti. Zvrckaju najnoviji hitovi, cvrče beeper-i i budilice. Cijelo vrijeme uznemiravali su nas neki zvučni signali koji su nam remetili koncentraciju ili produženi san od doma. I dok su neki, uglavnom stariji, čitali besplatne novine koje se dijele uokolo ili pak neku beletristiku, mlađi su uredno tipkali nešto po svojim elektroničkim napravicama. Ostao sam zadivljen njihovom spretnošću i brzinom upotrebe elastičnih prstića. Nепrekidno su pogledavali na te uređaje: koliko je sati, da li imaju koji propušteni poziv, imaju li kakvu neispunjenu obavezu ili zaboravljeni dogovor. Žalosno je vidjeti tu mladež kako s tim kablovima, koji im vise iz

ušiju u ritmu samo njima znane glazbe, mrdaju glavama, cupkaju na mjestu ili se ljuljaju kao na brodu. Izgubljene su to buduće generacije naših potencijalnih stručnjaka, ekonomista, inženjera, svih onih koji bi trebali našu državu za desetak godina izvesti iz ove sumorne krize. Ali, teško je za pretpostaviti da mladi koji ne znaju osnovni bonton, što je zasluga ponajprije njihovih roditelja, a na ulici liče na modernizirane klaune, mogu pokazati interes za sveopći boljitak.

Komunikacija je potpuno narušena, ljudi ne razgovaraju više normalno. Viču, svađaju se, smiju nekontrolirano, pričaju preglasno na mobitel, psuju nešto naglas i svi su im krivi. Danas je gotovo nemoguće u tramvaju prići curi i pozvati ju na piće jer ona ne mari što se oko nje dešava pošto je zaigrana svojim elektroničkim ljubimcem. Slušalice u ušima, nalakirani nokti na prstima kojima tipka dan i noć po mobitelu, kapuljača na glavi jer to moda nalaže. Teško je na taj način, a pogotovo u prebučnim lokalima i diskotekama upoznati srodnu dušu i uopće porazgovarati s nekim na jedan kulturni način. Ljudi su se otuđili, svatko je u nekom svom filmu, ima neriješene probleme, zamišljeni su i bespomoćni. Na licima im se vidi samo ljutnja, prijezir i strah od sutra. Nema više ugodnih i simpatičnih osmjeha, toplih zagrljaja, šala i zafrkancije, samo ti slikopisni uređajčići koji su nam postali najbolji prijatelji od kojih se ne odvajamo, čak ni dok noću spavamo.

Tako i ja, iako još pospan i s mislima već u poduzeću, ustupio sam ipak jedno mjesto bolesnoj starijoj gospođi koja je netom ušla u tramvaj i jedva se doteturala do mene. Tiho je u bradu promrmljala: „Hvala, mladiću!“ Bilo mi je milo što sam učinio takvu gestu, premda bi takvo nešto u današnjem svijetu trebalo biti najnormalnija stvar. Stajajući tako uz posljednja vrata u stražnjim

Dražen Jergović

45

kolima, doimao sam se nekako nadmoćno i slavodobitno. Na sljedećoj postaji ušla je skupina od 6-7 žena, sve obučene nekako slično. Kako sam na sebi nosio tamnoplave hlače i isto takvu košulju, a na očima, zbog podočnjaka, crne sunčane naočale, izgledao sam na trenutke vrlo opasno. Upravo takav stav je pomalo zaplašio te gospođe, koje su u strahu od bliskog susreta sa službenom osobom, odmah iz svojih torbica počele vaditi pokazne karte i ZET-ove mjesečne iskaznice. Što sam drugo mogao nego se nasmijati i gestama im dati do znanja da nisam onaj za kojega me smatraju. Ova kratkotrajna šaljiva anegdota mi je malo popravila početak radnog dana. Tek sam na poslu shvatio koliko je danas teško biti zabavan i izmamiti običnom čovjeku spontani osmijeh na lice.

Pa ipak, unatoč svemu, život ide dalje. S najnovijom tehnologijom ili bez nje, zatvara se svakodnevni ciklus. Sunce i mjesec se opet stalno izmjenjuju, tramvaji i busovi i dalje prometuju, ljudi i dalje idu na posao i s posla, djeca i nadalje putuju u školu, zaposleni i oni drugi se i dalje brinu za svoj opstanak, umirovljenici još uvijek traže mjesto za sjedenje, boksi još uvijek raznose plastične boce za otkup, a omladina tjera po svome – „pametne“ telefone u džepove i što dalje od okrutne stvarnosti. A za budućnost neka se pobrinu generacije ispred jer se nama za nešto slično ne isplati razbijati glava.

Antonija Željka Kahlik

Olujna večer

Bjesneći iznad krovova, savijajući grane starog hrasta do pucanja, poigravajuć' se vitkim jablanom oluja je harala. Došla je iznenada niotkud, rekla bih. Snaga vjetra nosila je sve pred sobom kao da svu ljutinu želi pokazati. U crnim oblacima gurali su se sivi kao da se žele izmiješati, a sve je izgledalo kao da tu masu koja prijete netko mijesi. Zrakom su letjeli razni predmeti. Sve što nije bilo učvršćeno postalo je igračka orkanskom vjetru. Zvuk koji je šibao kroz drveće preko krovova i terasa stvarao je osjećaj prijetnje. Ne volim vjetar i zatvorih sve prozore, sva vrata čekajući kišu. Došla je kao da su oblaci odjednom otvorili sve otvore. Pljusak je u trenutku od ulice učinio rijeku noseći sve što je vjetar prije njega po asfaltu rasipao. A kada se sve smirilo, nastala je tišina i kao da se ništa nije dešavala nekoliko sati ranije.

CRNI OBLACI
PONAD KROVOVA GRADA
ORKANSKI VJETAR

Antonija Željka Kahlik

47

Suzana Kapetanović

Sergeju Jesenjinu

Padne noć
Dan dubokim snom zasp
I sve što je po svjetlosti bilo
Odjednom zgasne
U bljedoju svjetlosti svijeće
Tvoje pjesme čitam
I uvijek iznova se pitam
Nije li moglo biti drugačije?
Vjerovao si i želio ljubav
Ali ona nikad nije u tvoje dvore ušla
I ti ostao si sam
Sam, sam sa svojom tugom i čežnjom
Uvijek sam sa svojom sjetnom pjesmom
Sada sam i ja kao i ti
Od ljubavi bježim, život ne želim
Tek pjesma mi je i radost i tuga
Biti poeta i živjeti život bez druga

Sanja Kobasić Bužimkić

Moj brat Mjesec

Kad tišina zavrišti
Da popucaju zidovi
Samo mirno klimnem
I kažem: Dobar dan, draga,
I ti ćeš proći.
Prohodat ćeš sobama samoće
I (besmislenim) traženjem smisla,
Otpjevati svoje,
Otići dalje.

Hoćeš li, molim te, biti taj koji će me spasiti
Iz mogega čarobnog kruga
Spisateljice koja čeka
Da se usklade svijet želja
I ovaj koji nazivaju stvarnim?

Hoćeš li me, molim te,
Uhvatiti svojim tamnim očima
I odnijeti negdje daleko,
Izvan ovoga svemira,
Izvan dosega ludog mi
Brata Mjeseca.

Sanja Kobasić Bužimkić

49

Hoćeš li mi, molim te,
Reći da ima utjehe,
Da sja gore u zvijezdama,
Da si moja utjeha,
Jer ja sam taj ludi
Brat Mjesec;
Mi sjajimo zajedno,
Vječni smo.

Denis Kožljan

Zašutješe ptice

Zašutješe ptice

U slavu mrtvim pjesnicima

I poezije što slaže se u sonetima,

Spremah svoj život prepustiti amneziji,

Pitajući vrijeme može li me zbrisati....

Put u šutnji prolazi polako, s noge

Na nogu kao kamen težak, sporo vučem

Se ponoru, moje tijelo gasi se u praznini,

Šute ptice jučer, danas, a i sutra će.....

Surovo okrećem se obali mog mora,

Ono plače dok voda umorno nestaje u

Dubini, u tišini, kao da nečujno osjećam

Glasove koji šute, a čuju se sve jače i jače....

Na vidiku nestaju dječje igre, vrisak jenjava

U poznatoj tišini dok moja ruka Tebe Bože traži,

Sve sam bliže oazi čempresa i ptica koje šute....

Denis Kožljan

51

Evica Kraljić

Plamičak tvoje ljubavi

Nečujni koraci mraka
silaze s nebeskih visina
pred očima
pahuljasti leptiri
uzdrhtali u ljepoti
prostrte tišine

Zavjetna obećanja
šutnjom trepere
iznad vrtova
nedosanjanih želja

Skriven u sjeni
putujućih oblaka
hrabriš me
dok plamičak
tvoje ljubavi
neumorno gori
slutnji vjeruje

Marcel Lončarić

Dugo sam huodil čez gliboki snieg

Dugo sam huodil čez gliboki snieg
Z jarka h jarek, z brega na brieg
Čez uokna gledel, kucal na vrata,
Iskal sam oca, mater i brata.

F hižami ljudi pri pečmi se greli
Okolo šturili, brbljali, jeli
Nihči me nie čul, otprl mi vrata,
Oca sam iskal, mater i brata.

Dugo sam gazil tie cielec i led
I stal se pred hižu sav zmržnjen i blied
Prazna je bila, bez uokni i vrata,
Mater sam iskal, oca i brata.

Najemput me glas odnekud zazval
Kak vihor sam zletel, pred groblje se stal
I križe sam zgledal sred ruoži i blata,
Našel sam mater, oca i brata.

Marcel Lončarić

53

Boris Ljuboje

Sigurnost

Nikad, čovječe, siguran nisi!
I kad misliš da najviše jesi,
Znaj da nisi!

Jedino što je sigurno je
to da ništa nije sigurno!
U svakoj sigurnosti
jedna nesigurnost.

Sigurnost; tek je samo
teorija puka
što čovjeka čini
sigurnijim, mirnijim.

To je ptica neuhvatljiva
što je na grani imaš,
a u ruci nemaš.

Gordana Malašić Lazić

Zaledena zemlja čeka sunčano svitanje, ljubičasto nebo i zrikavce!

Zaledena zemlja,
Tvrda i popucala
Navikla na ledeni pokrov
Ne jauče
Ne traži
Ne moli
Samo hrabro čeka
Sunčano svitanje
Ljubičasto nebo
I zrikavce...
Staklene grane
Zaledile su dan
Zelena trava
Skriva se i sanja
Ali ne jauče
Ne traži
Ne moli
Samo čeka
Rascvjetani jorgovan
Nježnu ruku
Sunčano svitanje
Ljubičasto nebo
I zrikavce...

Gordana Malašić Lazić

Lara Manojlović

Karlovačka bajka

Kažu da Karlovac, kao vojno dijete, nije rastao uz legende i bajke, već uz koračnice i marševe. Grad zvijezda, na četiri rijeke, okružen dvorcima, koji slavi pravi pravcati rođendan, sam je po sebi bajka. Kroz stoljeća tu su bajku nosili i čuvali vitezovi, zlatoruki obrtnici, kupski lađari, slavni umjetnici, naučnici, pustolovi, slobodoumni Ilirci i drugi ratnici slobode. Nadolazile su, kao u svakoj bajci, i strašne sile: smrtonosna kuga, vatreni i vodeni zmajevi, zli dusi rata. Bilo je rajskih vrtova i krvavih zgarišta. Ali počnimo radije bajku ispočetka.

Jednog davnog proljeća, od snijega i leda, nabujale Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra te se razlile oko dubovačkog brijega. Tvrđava na vrhu stršila je kao svjetionik usred mora. Kad se noću razvedrilo zvijezde su se ogledavale u vodi, a žabice se poigrale slaveći slobodu i nove širine. Zajahale su listove lopoča i zavrtjele kolo oko odbljeska najsajnije zvijezde.

U dubovačkoj tvrđavi poplavom je bio zatočen i poznati njemački graditelj. Kada je ujutro s vidikovca ugledao isprepletenu lišće u obliku zvijezde, odlučio je tu sagraditi baš takav grad. Kao nagradu za ideju dodijelio je žabicama, kao počasnoj straži, šančeve s vodom oko grada. Tako je grad dobio i orkestar koji višeglasnim noćnim serenadama najavljuje vedre dane.

Kasnije su vojnike u gradu sve više potiskivali obrtnici i trgovci,

Lara Manojlović

a s njima su stigli i lutajući umjetnici, neozbiljni i pomalo luckasti. Bili su očarani žabama, a kažu da su ih neki i poljubili. Što se dogodilo nitko točno ne zna, ali pričalo se da su poslije toga na obalama Kupe i Korane videne predivne sirene zelenih repova, zabilježene i na karlovačkom grbu.

Svima koji vole naš grad dvije sirene još i danas ispunjavaju želje u fontani na Trgu Matije Gupca. Morate samo zažmiriti, baciti novčić i naravno, vjerovati u sreću i u bajke. Ljetos mi se, u vrućoj podnevnoj izmaglici, na tren učinilo da vidim sirenu kako sjedi na vrhu plutajućeg „ledenog brijega” iznad malih kupača, na oživjelom Foginovom kupalištu. Karlovačka bajka se nastavlja.

Ovjekovječena je i žaba, kod Gradske kavane, na postolju, kao prava zaštitnica grada, u inat svima koji nas stoljećima nazivaju žabarima. Pitam se zašto li su onda s nama živjeli i put slave rasli Karas, Gaj, Mažuranić, braća Seljan, Tesla, Goran. Tko zna, možda su oni vidjeli ono što sitne duše ne mogu, možda su umjesto žaba vidjeli princeze i prinčeve u nama.

Kud god se okreneš raste bajka, grad je pun njenih tragova, i trajat će sve dok se čuju žablje serenade oko grada, trajat će sve dok bude nas, karlovačkih sanjara.

Lara Manojlović

57

Damir Maras

Ako te pjesnik ljubio nije

Ti možeš upoznati sreću
Iskru Života što Dušu ti grije
Al' Ljubav nikad upoznati nećeš
Ako te pjesnik ljubio nije

Nježno ko lahor što krošnjom ćarlija
Toplo ko sunce u svitanje zore
Šapne na uho što srcu ti prija
Dok toneš u njegove Ljubavi more

Tada ćeš prvi put spoznati Ljubav
Za koju ni znala da postoji nisi
Napokon spoznati istinsku sreću
Što cijelog života sanjala ti si

Pogled mu nježan, dodir još blaži
Poljupci laki ko pahulje bijele
U radosti tvojoj on utjehu traži
Sreći se tvojoj oči mu vesele

Damir Maras

Dok vreli ti dahom dodiruje lice
Najsmjelije snove tvoje ostvaruje
Ti možeš potom zaboravit sve
Al' nikada ljubav koju ti daruje

Ako ti osvane tuga na licu
U svitanja rana, il' u suton plavi
To može značiti tek samo jedno:

Ljubio te glumac
A ne pjesnik pravi

Damir Maras

59

Vesna Maskalan

San

Snovi mogu biti razni. U snu možemo doživljavati moguće i nemoguće.

Mogu biti obični, lijepi i ružni kojih se ujutro možemo sjetiti ili kojih se uopće ne sjećamo. Ima čak i snova koji nam nešto pretkažu, upozore nas na nešto te pri tom ne ostajemo ravnodušni jer takvi upečatljivi snovi ostaju dugo u nama. Jedan od takvih snova baš nedavno mi se dogodio. Evo te priče:

Stajala sam u svojoj dnevnoj sobi, svjetlo je gorjelo. Vladala je savršena tišina i to nekakva nadnaravna koju u ovom životu takve vrste ne možemo doživjeti. U jednom trenutku čula sam da zvoni moj mobitel. Krenula sam prema mobitelu i shvatila da ne zvoni mobitel nego da meni zvoni u glavi. Zastanem i čujem poruku.

Dolazila je od Boga. Poruka je bila vrlo jasna. Glasila je: «Ovo je kraj svijeta». Ostala sam zapanjena, a svjetlo koje je gorjelo u dnevnoj sobi postalo je sve slabije i slabije. Odjednom shvatim da nemam zraka te da i on nestaje. U takvoj spoznaji preostaju mi moji. Gdje su moji? Nikoga nema. Lovim se za okolni namještaj i ispuštam jezivi krik. Uh, kakva sreća! Otvorim oči i ponovno prodišem. Zahvaljujem Bogu na novoj porciji zraka koju mi je udijelio. Pogledam muža koji je mirno spavao do mene i shvatim koliko je lijep ovaj početak dana.

Vesna Maskalan

Budimir Mijović

Potraga za dugmetom

O ratu treba govoriti povijest. To što je moj slučaj povezan s kolektivnim ludilom, dio je neke jave. Rat uvijek samelje u prah sve što je pojedinačno i zajedničko o ljudima i ništa nije isto kao prije.

Pripremajući se za susret s Novakom, Budi je ponovio zašto nastaje rat. Obavio je više čekiranja e-maila i dogovorio sastanak s Novakom na aerodromu u nedjelju u 5,30 po lokalnom vremenu. Pripremio je torbu sa svim e-mailovima i podacima o dugmetu koje treba predložiti Novaku.

Novak je ime koje se često koristi kada čovjek voljom ili bezvoljno promijeni svoje ime. Novak znači nešto novo, nešto što se rodilo. U državama gdje je rat česta pojava kao i godišnja doba, ima dosta imena Novak.

U torbi je spremljen mobitel, naočale, pernica s olovkama, blok i jedno dugme, mala plastična pločica okrugla oblika koja prolazi kroz rupicu tkanine u svrhu zakopčavanja.

Noć prije susreta proveo je u putovanju kroz 20. stoljeće zemljom na rijeci Savi položenoj na Dinarskom grebenu. San je trajao dugo, izredale su se slike 20. stoljeća (prije I. svjetskog rata, poslije I. svjetskog rata, prije II. svjetskog rata, poslije II. svjetskog rata, prije Domovinskog rata i sada).

20. stoljeće stane u 100 ružnih slika. Je li to 20. stoljeće trebalo

Budimir Mijović

61

prespavati? Uspoređujući slike prije i poslije njega ne vidi se bitna razlika. Cijelo 20. stoljeće otišlo u vjetar. Čovječanstvo spava tri tisuće godina, pa zašto ne bismo i mi 100 godina?

Pred očima mu je, poput slapova vodoskoka, sijevnuo njegov život do trideset pete, šaren i uzbudljiv. Stajao je na kotaču bez povratka i odjednom se sve srušilo na njega.

Probudio se obliven hladnim znojem koji se slijevao s čela u oči i uši. Prošlost bez lika i oblika. Je li sve ovo samo ružan san i kako gostu predočiti tih 100 ružnih slika.

U dogovoreno vrijeme na izlaznom terminalu aerodroma prepoznao je Danija. Više puta su se dopisivali, ali nisu vidjeli lica. Sada se vide lica i osmjeh. Na kraju krajeva, sve se svodi na osmjeh.

Izgledao je osrednje visok, lica koščata, s bistrim i mirnim očima samouvjereno usmjerenih na mene. U običnom odijelu, s kapom kakvu nose američki rendžeri. Iz njega je zračila dobrota i prikriveni strah. Veselio se susretu, dugo listao preda mnom karte letenja, dok se pred njim hladila kava, a preda mnom praznila kristalna čaša dalmatinske loze. Dok piše, ne čuje povremeni škrgut vlastitih zuba i škljocanje viličnog zgloba.

Uzeli su rent a car i uputili se prema gradu 4r. Auto je prolazio kroz lijepe zelene doline, pored prigradskih kuća s cvjetnim voćnjacima, u kojima su se igrala djeca, psi skakali, žene prostirale veš, a muškarci kosili travu. S desne strane ceste, na brdu, crkva predstavlja čovjekov pokušaj da se približi božanstvu, a da pri tome građevina čvrsto stoji na tlu. Na groblju kraj crkve putuju duše tamo gdje se saznaje kako se vrednuje zemaljski život. Muk vječnosti koji spaja prošlost i budućnost.

Dani je zakopčan do grla. Teme koje otvara vezane su uz vrijeme, godišnja doba, vegetarijansku hranu i matematiku.

Budimir Mijović

Upitao sam ga što to znači rečenica koju sam pročitao u zadnjem E-mailu: Kad se nebo srušilo. Zastao je, kao da se ispričava što je poslao tu poruku, podigao je obrve, jače otvorio oči i tihim glasom odgovorio:

Idemo u grad 4r gdje tražim dugme da bih mogao sazidati svoje obiteljsko stablo. Što je drvo bez korijena? Što je čovjek bez imena? Jednostavno je nezamislivo i neshvatljivo da čovjek može sam sebi biti neprijatelj. A kako može sam sebi zakomplicirati život, to je za ne povjerovati. Zašto da krije svoju sudbinu? Ako ništa ne tražiš, ono što ne tražiš, naći će tebe. Moj djed imao je početkom 20. stoljeća tvornicu dugmadi. Bio je obrazovan, poslovan i bogat čovjek. Živio je u tom gradu i imao svoje bližnje. Hodao je svojom stazom ne remeteći krugove prirode. Ljudi često vole raditi samo jednosmjerne ulice. Ne mogu sve ulice biti jednosmjerne. Treba biti i dvosmjernih ulica. Ali tko će na vrijeme biti pametan?

Pokraj ceste vlak je klopotao kroz hrastova i bukova stabla koja su rasla jedno pored drugog. S vlakom zajedno idu ljudske sudbine sastanka i rastanka. Lipanjsko jutro odisalo je svježinom. Na ulazu u grad dubi stepenasti vidikovac kao branik grada. Nad rijekom se još izvijaju bezoblični vijuci jutarnje magle, kao da najavljuju brzo iščezavanje pod zrakama Sunca. Na mostu dvoje mladih stoje i gledaju niz rijeku. Koliko ljudskih priča ostaje neispričano, koliko valovi odnesu papirića s porukama! Mladost i nije ništa drugo nego vrijeme u kojem život čovjeku daje lažna obećanja koja ne misli ispuniti.

U centru grada pronalazimo restoran „Bašča“ koji je bio pivnica austrougarskih vojnika i domaćih konjušara. Na zidovima

Budimir Mijović

su iscertani putovi ljudskih sudbina. Ocrtava se ljubavni vrtlog ugladenih feldmaršala i lokalnih prodavačica ljubavi. Za stolom nam se pridružuje prosjedi gospodin i mlada žena. Visok dugački čovjek, lica nekako tvrdog, s oštrim crtama, i urednom bradom koja je uokvirivala pune usne. Smedokosa žena, ruku položenih na trbuh, sasvim nečujno, sjedila je za stolom. Silne rendgen-zrake očnog pogleda prelazile su po restoranu uređenom u maniri tradicionalnih alpskih restorana bogate gospode. Glas joj je dubok, nekako svečan i iznad svega topao. Mogao se osjetiti profinjeni štih koji je donijela u sobu. Zašto žene u gradu 4r imaju tako bijeli ten i čisto lice? Kroz povijest žene su na rijeci prale rublje i gledale lice u zrcalu vode. Sve više i više su umivale lice dok nisu dobile blistavi sjaj. Gospođa treba prepričati povijest dugmeta koje tražimo. Teško je sada s vremenskim odmakom naći točno traženo dugme. Nije sve zapisano u knjigama i relikvijama. Postoji nešto što je samoniklo. Čovjek svjesno stvara maglu u kojoj bi mogao tražiti ono što je naumio. Konačno nam je došao konobar s pitanjem da li ćemo piti kao svinje ili govedo. Svinja pije dok jede, a govedo samo poslije jela.

Ratovi 20. stoljeća izjednačili su sve ljude. Cijeli rat postao je prokleta ludnica. Ljudi su hodočasnici u divljoj zemlji koju ne razumiju. Prihvaćaju tu neminovnost kao što dobar glumac u kazalištu prihvaća lošu ulogu. Sudarile se dvije Europe: stara pokvarena i nova divlja, prošlo i buduće, sveto i profano, bogato i siromašno, zemlja i kamen, komunisti, ustaše i četnici, izdajice i patrioti, ljudi i zvijeri. Sve te oprečne stvari sjedinjavala je sudbina i jedan komad zemlje na mapi Balkana.

Pričali su o različitim temama do dugo u noć, pokušavajući zaboraviti tko su, što su i gdje se nalaze.

Priča o dugmetu je stara priča na koju je palo dosta paučine,

Budimir Mijović

pa ljudi radije pričaju o lakšim temama. Muškarci lovačke priče o ženama, a žene o hrani, šminki i cipelama. Dani je radoznalo promatrao lica svih ljudi koje je rat promijenio. Domaće udovice, doušnici i špijuni, ustaški jataci i šverceri benzina, trgovci hrane na crno, simpatizeri komunizma, gastarbajteri... Svatko je našao način da preživi i snađe se u lošim vremenima, netko je naučio lagati, netko švercati, netko da bude ponizan, a netko je jednostavno nastavio da biti ono što jest. U 4r bogatstvo je, najčešće, plod snalaženja, korupcije, Alzheimerove bolesti („na znam otkuda mi novac“) ili gradske milosti. Hoće li Sunce u ovom gradu ikada zasjati kako treba?

Lagani vjetar nosi kordunske note niz gradske ulice koje spavaju ponoćni san. Oči lete dalekim beskrajnim međuzvezdanim prostorima. Sutra je novi dan.

Budimir Mijović

65

Dragan Miščević

Brik

Baća i njegove sestre Mica i Puja vječno su se hvalili svojom Dijanom, rasnom njemačkom ovčarkom koja je imala bijesne papire svoga rodoslovlja iz kojega su iščitavali njezine časne pretke sve do šukundjeda i šukunbabe, a možda i dalje.

Ali, lako ti je za papire, to može svatko dati da mu se napišu tobožnji papiri o rodoslovlju, ali ta dična Dijana nije običan pas, zapravo kuja, nego je to otmjena gospodska sorta. Ne mogu vjerovati da se ta kujetina vozila u avionu!

- Ma daj, tko bi ćuku vozio u avionu! – nisam im vjerovao, a fala dragom Bogu, nije im ni ostalo društvo iz našeg okruženja vjerovalo dok tu istu priču nisu potvrdili njihovi mama i čale.

Naravno da sam s prijezirom gledao u tu kujetinu koja je bila zavezana iza šupe kraj ulaza u vrt. Ma, gledaj čuda, ja nisam ni vidio avion izbliza, a kamoli se vozio, a eto ta pasja gospa se vozikala u avionu, i to nekoliko puta, i to od Ljubljane do Zagreba, i od Zagreba do Sarajeva i do ... tko zna dokle jer je ona bila milicijski pas koji je vršio odgovornu dužnost – hvatala lopove - a sada je umirovljena i taj koji se s njom vozikao prodao ju je nekome, a taj opet nekome i na kraju je završila na lancu kraj potoka iza šupe, jedino su je po noći puštali s lanca da landra selom i stazama uz potok.

Oni su ponosno pričali o njoj i pravili se važni kao da su oni putovali avionom a ne Dijana, milovali ju i gladili, a mi obični

Dragan Miščević

balavci smo sa zavišću promatrali njihove izljeve ljubavi prema Dijani, ali malo iz daljega, za svaki slučaj, da nas Dijana ne dohvati svojim očnjacima. Pitali bismo je kako je to putovati u avionu, ali ona nije previše marila za naše upitne poglede, nego je zaleгла na ledinu kraj svoje kućice i uperila pogled prema potoku očekujući nešto zabavnije od nas odrpanaca.

A onda, jednog dana, osvanuo je u mom dvorištu mladi njemački ovčar Brik. Brik nije imao ni osobnu, ni putovnicu, ni rodni list, niti se vozio u avionu, ni u vlaku ni u tramvaju, ni u autobusu, ni u automobilu, ali se vidjelo da je to rasni pas. Udovoljava li on baš svim uvjetima svoje vrste, za nas nije bilo važno, ali je bilo najvažnije da je Brik dao do znanja tom razmetljivcu, Baći i njegovim dvjema sestrama, da je on, to jest Brik, glavom i bradom, čuvar i gospodar moga dvorišta te im je to dao na znanje i ravnanje tako što je ugrizao Baću za lijevu nogu kada su ga znatiželjnici i selske dangube, kako govori moj tajko, došli prvi put vidjeti! Doduše, Baća se raspekmezio i rasplakao što ga je Brik ujeo, ali ne zbog ujeda, već zato što mu je malo načeo njegovu lijevu nogavicu hlača. A na koži su se jedva primjećivali otisci Brikovih zuba na listu, potkoljenici lijeve noge.

- Ne plačem ja zbog toga što me je ugrizao, meni je žao mojih hlača! – cmoljio je Baća crven u licu kao paprika, brišući suze i balavi nos, a moj Brik je veselo vrtio repom i sjeo ispred svoje kućice kraj kokošinjca i plota, među naše koke.

A onda se na drveni plot uspenrao iz susjednog dvorišta ujnin pijetao, zažmirio, kukuriknuo, zalepršao krilima i skočio među naše koke, pojurivši za jednom i prezirući onu ploču na ulaznim vratima: „Oštar pas!“

Brik ga je odmah zgrabio za vrat te ujni nije preostalo ništa drugo nego da za ručak ispeče jadnog pijetla, ali nama nisu dali čak ni batak. A šipak bi se oni častili pijetlovim mesom da moj hrabri Brik

Dragan Mišćević

67

nije zgromio njihova crvenog pijetla. I, eto, kakva ti je nezahvalna rodbina. Još su izružili i Brika, tu gladnu i krvožednu džukelu, i sve moje ukućane, a onda su se gostili i smijali tragičnoj sudbini svojega oholog pijetla i brisali masnu bradu.

Sljedećih dana, tjedana i mjeseci nije bilo izgređa. Brik je izazivao svojom pojavom strahopoštovanje i respekt pa su mnogi bojažljivo pristupali dvorišnim vratima na kojima se kočila pločica s natpisom: „Pazi! Oštar pas!“

A taj natpis Brik je opravdao i u susretu sa zmijom. Doplazila nesretnica iz sokaka ravno pred njega, a on ni pet-ni šest, skoči i pregrize ju na dva-tri dijela. Takva ti je sudbina, nesretnice jedna! Kud si baš pred njega zaglavinjala!?

I tako sam dobio još jednu dužnost, osim što svaku večer moram prebrojiti sve kokoši, a njih je bilo nekad deset, jedanaest i puno više i puno manje, ovisi koliko mi se dalo brojiti, i zatvoriti kokošinjac, a sada sam morao dvoriti gospona Brika. Mama me stalno slala da promijenim vodu u njegovoj zdjelici, a da bih promijenio vodu, morao sam izvaditi punu kantu vode iz dvanaestak metara duboka bunara, a zatim oprati posudu za hranu i nasuti mu hrane iz našeg jelovnika: žgance s grahom, kukuruzni i pšenični kruh, krumpir čorbu, trgance i druge delicije iz mamine kuhinje. Uglavnom, nitko nije puno mario što su psi mesojedi, jer smo i mi jeli dijetalno iako nismo vegetarijanci. Uostalom, meso izaziva porast kiselosti u čovječjem organizmu, a kiselost uzrokuje manjak kisika, a manjak kisika slabi organizam pa tijelo postaje odličan poligon za sve vrste bolesti. Zato smo se mi hranili zdravo seljački – žgance zapržene svinjskom mašću, trgance s kajmakom iliti vrhnjem, slaninu, kobasice krvavice i mesne kobasice, šunku, suha rebarca, poneku šopanu gusku, koku, patku, pijetla i pijetla kopuna. Iz humanitarnih razloga nismo Brika opterećivali mesnim proizvodima. Doduše, zapala ga je ponekad i neka oglodana

kost. Uglavnom sve je slatko pojeo i nije imao nekih velikih prehrambenih zahtjeva.

A onda je valjalo pokupiti i izmet oko njegove kuće, doduše vrlo rijetko jer je on sve to obavljao u noćnom landranju po brdu, sokaku i potoku.

Nekoliko puta ga je naš susjed, lovac Adam, poveo sa sobom u lov, ali Brik nije bio zainteresiran za takav hobi. Jednom je u pratnji išao i tata, ali se vratio s Brikom ljut kao puška. Dok su on i Adam išli livadom kraj potoka, Brik je trčkarao ispred njih i obilježavao svoj teritorij, a onda je pred njega iskočio pravi pravcati divlji zec. Brik je začuđeno stao i s nevjericom gledao to čupavo stvorenje koje se dalo u neviđeni trk, a dobroćudni Brik dotrčao je tati i Adamu da ih upita kakvo je to živinče što tako prestrašeno juri.

E, a ovo je proslavilo mog Brika u cijelom selu, te među članovima uže i šire rodbine po cijelome svijetu.

Navratio k nama ujak po povratku kući sa sajma iz obližnjeg mjestašca, a od njegove kuće do sajma ima ravno dvanaest kilometara, a mi smo taman na sredini puta pa se uvijek navrati k nama bez obzira ide li pješice ili se vozi u kolima s konjskom zapregom sjedeći u kožnom federsicu . Doduše, ima i autobus, ali nitko se živ ne vozi tim autobusom jer je ljudima naviklim na pješačenje mačji kašalj prevaliti dvadesetak-tridesetak kilometara, a i, brate moj, autobus je preskup. Nemaju ljudi novaca za takav luksuz da se voze autobusom te autobus dvaput tjedno prodrnda selima prazan bez zaustavljanja na usputnim stanicama, jer niti tko čeka autobus, niti ima tko izaći iz autobusa.

I tako ujak svratio k nama, a nikoga nema kod kuće. Brik mu je lukavo mahao repom jer ga je već dobro upoznao te je ujak najprije pružio ruku Briku, a Brik njemu svoju šapu te su se pozdravili i skoro izljubili, a onda je pokucao na ulazna vrata, pokušao ući, ali su vrata zaključana. Zavirio je u štalu, u tor iza štale, u baščicu,

Dragan Mišćević

69

a kada se uvjerio da nikoga nema, prišao je Briku, odvezao ga i s njim krenuo uz voćar do našeg vinograda na brdu iznad kuće, a pošto nismo bili u tom vinogradu, otišao je pola kilometra dalje. Nije nas ni tu pronašao te se vratio u dvorište i krenuo u potragu za nama na suprotnu, južnu stranu, dolje uz prugu gdje imamo dvije njive i veliku bašču. Nema nas ni tamo pa su se on i Brik vratili nazad u dvorište i tada je ujak malo sjedio na stepenicama ispred kuće, a kada je vidio da nikoga nema, krenuo je kući, ali sada se Brik pokazao pravim majstorom!

Zgrabio je ujaka za nogu i povukao ga nazad u dvorište te mu nije dao izići iz dvorišta, pa je ujak proveo još dva sata sjedeći na stepenicama u dvorištu i čekajući da se netko od nas pojavi, a Brik je sasvim kulturno sjedio dva-tri metra ispred njega ne dozvoljavajući mu da napusti dvorište niti da ga zaveže za lanac.

Sljedeću veliku slavu zadobio je Brik kada smo stajali pred kućom i k nama došao bratov prijatelj. Bratov prijatelj je pružio ruku da brata potapša po ramenu, a Brik je skočio i zaustavio takvo iskazivanje prijateljstva.

Doduše, pedesetak godina kasnije mi je pričala jedna studentica kako je iz Londona k njima došao bratić, a ona ga povela u večernji izlazak sa svojim prijateljima, a naši ljudi osim što se rukuju vole se drugarski potapšati po ramenu. Po povratku kući Englez ju je pitao:

- Jesu li svi tvoji prijatelji gay?
- Zašto misliš da su gay?
- Pa, ono, tapšaju se međusobno po ramenima, i svaki čas mene potapšaju.
- Ma, ne, to oni tako iskazuju srdačnost.
- Srdačnost!? No, thank you, ja nisam gay pa sam umirao od straha!

Nije mi poznato ima li Brik kakve veze s Englezima jer sam

kasnije pouzdano doznao da su vučjake uzgojili Nijemci za čuvanje ovaca, jer su vjerni, odani i brižni pomoćnici u čuvanju ovčjeg stada, zato se pasmina i zove njemački ovčar, ali on je davno prije prezirao tapšanje po ramenu i bilo kakvo dodirivanje njegovih gospodara, ili bolje rečeno članova njegove uže obitelji.

Slava nema granica. Uskoro je za Brikove mudrosti i odanosti doznao i naš tetak iz jednog posavskog sela, zapravo sela uz samu Savu. On je vlasnik lađe kojom prevozi drva, šljunak, pijesak i tko zna što sve ne. Ima i svoje zaposlenike, vrijedne ljude, samo mora paziti da mu ne dođu iza leđa.

I tako tetak osvanu jednog ljetnog dana kod nas. Najprije je pričao kako na Savi trenira vožnju u običnom čamcu i prevrtanje u čamcu, potapanje čamca, a onda plivanje u odjeći do obale. Sve on to mora dobro znati, a pogotovo mora biti vješt plivač, ako bi se, ne daj Bože, dogodilo da se lađa prevrne i potone negdje nasred rijeke uslijed nevremena ili bilo čega drugog. Nikad se ne zna što nam sudba donosi.

A onda smo ostali zapanjeni. Tajko je dugo šutio, pognuo glavu u nedoumici, sklopio ruke između koljena, malo se počeošao iza uha i provukao ruku kroz sijedu kosu te škrto procijedio:

- Može!

Ostali smo razjapljenih usta i ja, i Dujo, i mama. Nismo mogli vjerovati da će tajko ustupiti Brika tetku, koji nam baš i nije pravi tetak, nego pitaj Boga kakav tetak, jer mu je Brik potreban na lađi, a takvog psa može samo poželjeti.

Doduše, bili smo veseli što je Brikova slava doprla i u Posavinu, ali smo žalili za njim kad ga je tetak odvodio na kratkom lancu, a on poslušno krenuo s njime.

Opet sam morao slušati o Dijani, njezinoj vožnji u avionu, o njezinoj vožnji u luksuznom automobilu, o njezinoj vožnji u vlaku, i to u prvom razredu i u spavaćim kolima. Ma da pukneš od bijesa

Dragan Mišćević

71

i zavisti!

Malo sam ih podkajlavao izjavom kako se moj Brik sada vozika Savom na lađi, ali mi nisu baš vjerovali, a nisam ni ja bio siguran da Brik gušta u vožnji Savom.

Ali, doznali smo da tetak i Brik svakodnevno idu lađom i tamo i ovamo prevozeći koješta. Brik sjedi negdje na pramcu, a zatim kraj tetka u kormilarnici. Vozika se on i u čamcu, nekad ga iz čiste rasonode bace u Savu dok je voda topla i bistra, pa jadni Brik pliva do obale i dalje trči nasipom za lađom. Uglavnom se on snašao na novom poslu i novom zadatku. Doduše, ponekad dane i dane provede na lancu kad je loše vrijeme i kada Sava nabuja, zahući i zapjenjeno melje sve pred sobom.

A onda smo nakon dugo vremena čuli vijest kako je naš pametni i vjerni Brik spasio tetku život na lađi. Tetak se posvadio s radnicima na lađi prilikom mjesečne isplate s kojom su radnici bili toliko oduševljeni da se jedan od njih odlučio izraziti tetku punu zahvalnost nožem u leđa, ali je moj Brik skočio i zgrabio razbojnika za ruku i spriječio ga u izražavanju svekolike odanosti i zahvalnosti mome snažnom, krupnom i visokom tetku.

Čuli smo tetkovo obećanje da će Briku podići spomenik i da je Brik uvršten među njegove najbliže i najdraže suradnike i da svakodnevno putuje rijekom Savom u tetkovo lađi obilazeći sve kutke, ali najradije se smjesti kraj tetka u kormilarnici, jer tetak je i kapetan lađe, i kormilar i sve ostalo.

Ali, ljudska zahvalnost je kratka vijeka. Ne možeš čovjeku nikada vjerovati.

Na sam Badnjak tetak je u dvorištu prema starom običaju pekao pečenicu, svinjče od oko 50 kg. Uranio je još u četiri sata, kako nalaže red i običaj, naložio vatru nasred dvorišta, iznio pečenicu kada se vatra razgorjela i lagano vrtio pečenicu na ražnju. Pomagali su mu i bliži susjedi, i sinovi, i supruga i tko zna tko sve nije.

Okretali su pečenicu s koje je kapala mast u posude ispod pečenice, a u koju su umakali kruh i mastili brke. Nakon 3-4 sata pečenica je bila ispečena. Kožica baš lijepo rumena, hrskava, milina. I oni ustobočiše pečenicu uz kućni zid da se malo ohladi kraj Brika kojeg su za svaki slučaj svezali bliže pečenici i odoše u kuću na doručak.

Nakon pola sata izidoše iz kuće, a pečenici ni traga ni glasa, a Brik spokojno i bezbrižno leži. Odvezaše ga i dadoše se u potjeru, ali Brik nije hajao za njihove potrage i prijetnje. Ljutiti tetak odjuri u kuću, zgrabi duplonku i ustrijeli nesretnog Brika jer mu nije sačuvao pečenicu koja se hladila u dvorištu oslonjena o kućni zid! Otkud je moj Brik mogao znati da oni koji su došli po pečenicu krađu, ali je svejedno platio svojim životom tuđi lopovluk. Eto ti ljudske zahvalnosti!

Dragan Mišćević

73

Branka Mumalo

A.....

Opako
nemirno
kradeš mi osmijehe precizno
puštam te ponizno
opravdam nevino
bezgrešno
ne sumnjam u tebe
učinit ću sve za tebe
volim te jako i jedino
budimo zajedno
samo ti si taj
samo ti daješ sjaj
mojim očima.

Damir D. Ocvirk

Ilica

Pločnikom starci oprezno plaze, mlađe noge ne biraju staze,
žensko stopalo u svu obuću stane, muško cipelama trga strane;
biciklisti pred tramvajem prigrabuju glave tražeć' putove prave,
limene škrabice smrde i buče, u njima živčani patuljci to čuče.

Psuju i stenju trkači na kratke staze, jedan drugog olako gaze,
jer njih oduvijek duboko vrijeđa gledati u tuđa oznojena leđa,
a maratonci su pak glupi izrodi, družiti' se s njima nije u modi;
nek' oni na Zrinjevcu hrane ptice i Tuškancem love vjeverice.

I traje utrka gladnih štakora od semafora do semafora, od Vrapča,
preko Črnomerca do centra grada, jer tamo je sreća i jalova nada.
Al', sve je više zgaženih trkača, iz parkova smijeha a na Ilici plača,
jer izdaleka se ta ulica pruža, što je bliža Trgu čini se sporija i uža...

Damir D. Ocvirk

75

Melisa Okić

U potrazi za ljudskom dobrotom

Gledam insana pored sebe, tuga mu iz očiju izvire kao rijeka koja se presula iz svog korita. Kako je samo nejak. Nekad mi biva žao baš takvih kao što je on koji se ne umiju nositi sa vlastitom nesrećom. A nije, jadan, on kriv što nije naučio kako preskočiti kamen kad mu se nađe na putu pa se tako lahko spotaknuo i pao.

- Teško mi je - kaže.

A ja još jadniji od njega ne znam šta bih mu rekao da mu olakšam malo, da ga otrijeznim od te žalosti, da ga izbavim iz tog beznađa u koje je upao. Pa u tom svom neznanju šutim nadajući se da će nastaviti pričati, pa tako olakšati sebi i prekinuti meni tu neugodnu tišinu.

- Ne zvuči li nezrelo ako kažem da sam umoran od života, ne zvuči li glupo što imam želju da nestanem? Zar žalost može biti tako golema da se čovjek ne može s njom nositi? Reci mi, kakav je to čovjek koji ne umije ni ženu koju voli sačuvati kraj sebe ili mi reci kako da se naviknem na samoću? Čitav život mi je bivao kao dašak vjetra u proljetnim, sparnim danima i onda, niotkud, se pojavi oluja koju ne znadoh smiriti niti zaobići. Krivo mi je što me sudbina čitav život mazila, nije mi nikad nagovijestila mogući bol, možda bi mi sad bilo lakše, možda bih se lakše nosio sa ovim teretom u sebi. Krivo mi je i ljut sam na sebe i na sam život, ljut sam i na tu ženu što mi bar ona nikad nije rekla da bi nekad mogli

doći trenuci žalosti.

- Proći će - govorim mu te već odavno izlizane riječi u koje ni malo dijete više ne vjeruje. Sram me, ne želim da primijeti nelagodu u mojim očima. Pa da bih ostao čist pred svojom savjesti govorim mu da uvijek postoji nešto lijepo u životu, da ne može sve biti crno, samo da to treba znati prepoznati, ne misliti na žalost koja ga spopala ma koliko teško se bilo oduprijeti tim mislima. Govorim mu i da se uvijek treba boriti za sebe, prvenstveno za sebe. A on me gleda u nevjerici, na licu mu je neka čudna ozarenost koju ne mogu da dokučim. Pričao bih mu i dalje o snazi jednog čovjeka, o ljudskim slabostima, pričao bih mu o tome danima, ali ne želim, naškodiću sebi, a mene nema ko da tješi.

-Hvala ti - govori mi.

Počinjem da shvatam tu ozarenost na njegovom licu, sad mi ga biva još žalije zbog njegove dobroćudnosti, ne mogu da se sjetim kad sam zadnji put bio dirnut zbog nekog, a ovaj čovjek je to uspio. Rado bih da ustanem i da ga zagrlim, da se ja njemu zahvalim jer je takav kakav je. I to njegovo "hvala ti" došlo mi je kao izlazak Sunca poslije kiše koja je padala danima.

Ja znam da se tuga ne može opisati, ne postoje riječi koje je mogu tako slikovito dočarati da bi se onaj koji sluša mogao susjećati. Tuga ovog čovjeka je velika, a ja sam daleko od suosjećanja sa njim. Ne znam koliku je utjehu on pronašao u mojim riječima i koliko sam mu pomogao, samo znam da sam pomogao sebi kao što odavno nisam, znam da mi je duša postala čišća, a savjest mirnija.

Melisa Okić

77

Mirko Omrčen

(Ne)moguća misija

Imamo vladu koja će napraviti promjene! (Ministar - Ivan Vrdoljak)

Kad su se vladajuće strukture u Hrvatskoj odlučile za neoliberalizam i njegovu doktrinu mislilo se da će po koncepciji te doktrine do ekonomskog rasta, razvoja i pune zaposlenosti doći automatski primjenom liberalizacije tržišta, roba, rada i kapitala, brzom i dosljednom privatizacijom poduzeća i politikom “makroekonomske stabilnosti”.

Takvo uvjerenje i shvaćanje pokazalo se potpuno pogrešnim i iluzornim, jer tržište samo po sebi nije pokrenulo ni rast, ni razvoj, niti je riješilo sve probleme, osobito problem nezaposlenosti kako se očekivalo.

Dogodilo se suprotno tome. Zapalo se u tešku krizu i recesiju koja je osim toga također zorno pokazala da ekonomska politika po neoliberalnom modelu, u kojem je kao glavni cilj postavljena “makroekonomska stabilnost” što se najčešće svodi na monetarnu stabilnost, to jest na kontinuirano održavanje niske stope inflacije i stabilan tečaj, ne ostvaruje stabilan dugoročan razvitak ekonomije, zaposlenosti i životnog standarda. Pokazalo se da je ista, uz jednako pogrešan neoliberalni model privatizacije i pretvorbe ključni uzrok destabilizacije gospodarstva i društva.

Mirko Omrčen

Uz nastavak takve politike, za koju su ekonomski stručnjaci ustvrdili, a praksa pokazala, da su njeni efekti smanjenje novčane ponude, visoke kamatne stope, smanjenje investicija koje bi potakle razvoj, smanjenje BDP-a i smanjenje zaposlenosti, teško je očekivati promjene. Takva politika dovela je do destabilizacije gospodarstva i društva, do golemih ekonomskih i socijalnih poremećaja i uz takvu politiku bit će nemoguća misija ostvariti bilo kakve osnovice za cjelovitu preobrazbu gospodarstva, zaposlenosti, rast i podizanje životnog standarda.

Kao alternativu MMF-ovoj restriktivnoj monetarnoj politici svjetski, ali i neki hrvatski, ekonomski stručnjaci nude i vide u ekspanzionističkoj monetarnoj politici, za koju su ustvrdili, a i praksa je pokazala, da su efekti takve politike porast novčane ponude, smanjenje kamatnih stopa, povećanje investicija koje bi potakle razvoj, povećanje BDP-a i proizvodnje, povećanje zaposlenosti.

Zagovornici takve politike naglašavaju kako je najčešća poruka MMF-a isticanje opasnosti od inflacije toliko pretjerana da se taj fenomen sa razlogom može nazvati “inflacionom paranojom“, jer u mnogim zemljama koje su odustale od MMF-ove politike i primijenile alternativni model, nije došlo do znatne inflacije, ali je došlo do rasta i zaposlenosti. Također ističu kako je praksa dokazala da je u zemljama koje su provodile restriktivnu monetarnu politiku uz nisku inflaciju ujedno pomanjkalo rasta i razvoja, a nezaposlenost velika. Primjer tome je i RH.

U uvjetima pada gospodarske aktivnosti po njima je najbolje rješenje ekspanzionistička monetarna politika koja u uvjetima recesije i niskog korištenja raspoloživih ljudskih i materijalnih potencijala uopće neće izazvati hiperinflaciju, a potaknut će razvoj, rast i zaposlenost.

I na osnovu takvih tumačenja je jasno da se u Hrvatskoj

Mirko Omrčen

provodi pogrešan model ekonomske politike koja kao takva niti služi niti vodi prema optimalnim nacionalnim ciljevima, već , između ostalog, kako bi se udovoljilo nekim drugim i tuđim ciljevima. Jasno je da su potrebne odlučne ekonomske reforme i nova ekonomska politika koja će voditi optimalnim nacionalnim ciljevima.

Zato se sa razlogom treba postaviti pitanje, odnosi li se izjava ministra gospodarstva kako “imamo vladu koja će napraviti promjene“ i na promjene u ekonomskoj politici?

Pod tim bi se te i takve promjene trebale podrazumijevati, jer je očito da su te i takve promjene prijeko potrebne. Osim toga kad se govori o promjeni to znači da će se ono što ne valja promijeniti. Da će se desiti nešto novo. Promjena znači kraj dosadašnjem lošem i novi početak. Sukladno tome i kraj dosadašnjoj pogrešnoj i lošoj ekonomskoj politici koja je dosegla svoj limit i treba je mijenjati. Pitanje je međutim, kad bi i bilo namjere za promjene, ima li uopće mogućnosti za takvu misiju ?

Naime svjetski krupni kapital u ogromnoj mjeri ovisi i o uspjehu svoje ideologije u tzv. tranziciji. Njemu nije važna zaposlenost, blagostanje, rast, nego profit po svaku cijenu, a to mu upravo omogućuje uspješno provođenje neoliberalne ideologije, skupa s njom i neoliberalne ekonomske politike.

I svoje interese i svoju ideologiju krupni kapital nameće i ostvaruje putem institucija kao što je MMF, čije je načelo da što financijski kapital smatra da je dobro za globalno gospodarstvo, a dobro je što je u njegovom interesu, to je zaista dobro i mora se provoditi.

Vlade mnogih zemalja, pa tako i hrvatske, koje su lošim odabirom, lošim upravljanjem, ali i kriminalnim radnjama svoju zemlju dovele u dužničku ovisnost u zaduženje koje državi prijete bankrotom kao takve ovise o stranim zajmovima i pomoći.

U takvoj situaciji i današnja vlada je dovedena u podređeni položaj, ne može samostalno voditi svoju ekonomsku politiku i provoditi promjene i reforme, jer joj takve okolnosti ograničavaju suverenitet.

Krupni kapital u takvim prilikama lako nameće prihvaćanje svojih uvjeta koji se bespogovorno prihvaćaju. Svaka promjena koja bi se kosila s interesima financijskih moćnika je nemoguća misija, jer bi promjena značila i kraj vladajućih.

Stoga je suditi da će promjene koje je ministar najavio izostati, samim time i promjena ekonomske politike. Suditi je također da je ta ministrova najava tek još jedna u nizu "šala" vladajuće koalicije.

Promjene bi bile moguće samo ako bi hrvatske političke "elite" žrtvovala osobnu korist i osobne interese te se između osobnih interesa i interesa krupnog kapitala opredijelili za nacionalne interese. Ali to nije realno za očekivati.

Za očekivati je da će režimi u Hrvatskoj i dalje osiguravati interese krupnog kapitala, bespogovorno provoditi njegove ideje i ideologiju, a on će ih dok je tako znati i očuvati.

I jedna i druga garnitura neoliberalnih vazala koje se smjenjuju na vlasti i SDP i HDZ toga su svjesni te će zato i dalje čvrsto i bespogovorno provoditi dosadašnju politiku bez promjena. Točnije rečeno natjecat će se tko će dosljednije i čvršće provoditi koncepcije neoliberalizma. Uz poslušnost i sluganstvo osigurava ih i integracija u "širi sustav" u koji nestrpljivo i što prije žele ući, zato su spremni platiti svaku cijenu.

Jednom je netko negdje rekao-napisao pravu istinu naše gorke sadašnjosti, a to je da je u Hrvatskoj na djelu sindrom "zarobljene države" u kojoj korumpirane vladajuće "elite" blokiraju promjene i reforme, osobito na ekonomskom polju i u ekonomskoj politici, i kako će to činiti i u buduću, dok će teret krize prebacivati na građane- zaposlene i nezaposlene. Nije dakle za očekivati ni novi

Mirko Omrčen

smjer ekonomske politike u kojem bi se fiskalna i monetarna politika koristile za borbu protiv krize, umjesto za interese krupnog kapitala i očuvanje vlasti.

Pozitivno u tome je činjenica da u Hrvatskoj postoje nastojanja u pravcu novog smjera ekonomske politike. Postoje nastojanja za izlaz iz krize uz aktivnu i razvojnu politiku. Ali ta nastojanja, da bi polučila uspjeh, trebala bi imati podršku u subjektima hrvatskog društva, ili bar u njihovom dijelu. Samo je pitanje postoje li realne osnove za takvo što.

Moglo bi se reći, Hrvatska nema šanse!

Međutim Hrvatska ima šanse. Zahvaljujući svojim bogatstvima i prirodnim resursima, uz uvjet da vodi ispravnu ekonomsku politiku, za Hrvatsku još nije kasno da se izvuče iz krize.

No da bi to bilo ostvarivo promjene se moraju dogoditi u samim Hrvatima. To znači ne ponavljati istu stvar, nego okrenuti leđa onima koji su nas zarobili. Zar nije ludost ponavljati istu stvar po tko zna koliko puta, to jest rotirati SDP i HDZ na poziciji vlasti, i očekivati različit rezultat.

Vladavine jednih i drugih nisu bile uspješne u ničemu pa tako ni za hrvatsku ekonomiju. Ta autoritarna eks-komunistička domaća "elita" sa statusom nedodirljivog božanstva u Hrvatskoj u cijelosti je u vazalnom odnosu spram stranih financijskih i političkih centara moći. Njihova vladavina bila je i jest glavni gospodarski, socijalni i sveukupni problem Hrvatske. Stvarne promjene bit će moguće tek njihovim detroniziranjem.

Uz ustrajnu i odlučnu demokratsku borbu to je moguća misija.

Osobito je uspjeh moguć uz čvrstu vjeru, u tome koliko vjere imamo u Njega, jer "sve je moguće onome koji vjeruje" (Marko 9;23).

Ivan Orehovac

1. dio

Pisaća mašina ne budi u meni asocijacije na tipkanje po papiru. Svaki put me podsjeti na neuspjeh kad joj pristupim. Stoji na radnom stolu kao da me zaziva da se okušam ni u čemu. Prsti bi radije vrtjeli biblioteku, dok ura na ormaru kazuje kako vrijeme nije stalo, mada se čini dok sjedim da jest. Ne dolazim do prve rečenice, makar znao da ću par stranica posve iskrižati i baciti ih, prije nego što dođem do dobrih misli, koje vrijede i koje će netko možda citati. A i taj zasigurno u dosadi ili radi nužde u kupaonici. Tko da se uči iz redaka koje nabacujem. A zvanje mi je. Rokovi me prestižu a da nisam rekao ništa. Tako stagniram i propadam kao pisac, kao autor svega nekoliko kratkih priča koje su doprle do časopisa, i koje nitko ne čita dvaput jer se časopisi bacaju. Još držim na polici par časopisa u kojima su objavljene moje priče, a ne znam jesu li uspjele, kad ne dolazim u doticaj s ljudima takvog zvanja. Tako znam samo oskudne detalje, budući da sam premlad za takvo što. Pratim li put književnog stvaratelja u dobrome pravcu, makar zaostao za suvremenicima, prerano je govoriti. Ugledao sam se na one pisce koje namjere objaviti jednu knjigu, jedan roman, jer slutim što će im se zbiti kad bi tako nastavili, ali da taj bude vrijedan. U stadiju sam nepotvrđenog pisca, koji radi na svome prvom i jedinom djelu, romanu od tri stotine stranica, ispunjenim odrastanjem junaka koji se olako predaje ostalim likovima, postajući i sam nešto poput njih na kraju priče, pa što da ga se onda hvali, žali i piše o njemu. Je li zavrijedio taj junak ukoričenje, ili bi ga trebalo podrapati napola, pošto tako otrcano pripovijeda svoju priču. Probao sam pisati olovkom, no priča se nikada nije završila,

Ivan Orehovac

83

pošto papir kao da kvari svako nadanje da će ga se dokraja ispisati. Naredalo se neuspjeha, da zamalo nisam napustio profesiju. Ali, utješeni činjenicom da treba često pisati, nastavio sam i dogurao do nečega, glavno da je nastalo djelo. Pa makar se ne objavilo, važno je da sam pokušao. Ali, kao što sam rekao, objavilo se, no na temelju tih par priča ne može me se priznati kao pisca, a još manje se takvim vidim. Osim u budućnosti, kada bih dobio priliku zakoračiti pozorištem i preuzeti nagradu.

Stojeći pred pisaćom, palim je i gasim, ne shvaćajući što zapravo činim. Još će se i oštetiti te joj svakako nisam doprinio ni na koji način ovakvim stavom. Stoga zauzmem poziciju na stolici, kao da sam odjednom nadahnut, kao da je netko drugi ušao načas u mene, i stanem lupkati po tipkovnici kao da sam nečiji profesionalni tipkač. Rečenice su zvučale poput poezije vezanog, rimovanog stiha, a bila je proza. Nisam to očekivao, dogodilo se tako spontano, da nisam tome mogao odoljeti. Tako je nastajala priča, koja bi se kasnije mogla prometnuti u roman, koji bi, budem li tako nastavio, mogao dobiti svog nakladnika.

Moj unutrašnji glas diktirao mi je rečenice, koje su silazile na papir kao da je svaka ista. A toliko likova, samo jedan junak, baš onaj opisani, pa ugasim pisaću mašinu jer sam se tako naivno ponadao da će biti nešto drugo.

Vratio sam se pričama. One se barem razlikuju. Inače, kad je svaka priča sama za sebe, može se lako vidjeti radi li se o istom autoru, a ove kao da je svaki napisao po jednu. To su kratke priče od jedne kartice svaka, no nisu takve da bi se o njima trebalo govoriti podrobnije.

Ivan Ott

Marija i predsjednik

U stuttgartskoj vili Reizenstein, rezidenciji predsjednika vlade pokrajine Baden Württemberg, vječno je vladala poslovna užurbanost, posebice u podnevnim satima kad su službenici prekidali nezavršeni hitan posao da bi u blagovaonici na brzinu utažili glad. Ritual ručka odvijao bi se ustaljenim redom i propisom bez obzira na nedostatak vremena na kojeg su se službenici uvijek tužili. Da bi smanjili troškove za jelo i ugostiteljske usluge, kako je uobičajeno u svim njemačkim ustanovama i industrijskim pogonima, službenici su prakticirali polusamoposluživanje: odlazili su po hranu u kuhinjski bar i nakon objeda vraćali posude.

U kuhinjskom baru posluživala ih je popularna i omiljena kuharica Marija, naše gore list. Vesele naravi, uvijek nasmijana i raspoložena za šalu, Marija bi unatoč žurbe ogladnjelih službenika uspjela s njima progovoriti koju riječ, dobaciti veselu dosjetku i time “popraviti” hranu koja bi ponekad bila presoljena ili prepaprena - grijeh glavnog kuhara iz centralne kuhinje u gradu odakle bi se hrana dopremala u vilu Reizenstein. Da Marija nije kriva, to su znale njezine “mušterije”, pa ipak su prigovore upućivali njoj jer je ona, kao vanjska suradnica ugostiteljske ustanove u ministarstvu, bila veza između nezadovoljnika i kuhinje gdje se pripremala hrana. Iako nije imala visokih škola, Marija je u maniri vještog diplomata smirivala uzbuđene duhove na njoj jedini

Ivan Ott

85

mogući način: ugodnim smiješkom, duhovitom dosjetkom, pa ako to nije pomoglo, obilnim dodatkom na inače strogo racioniranu porciju. Umjesto sa službenicima ministarstva, Marija bi se radije posvadala s glavnim kuharom, predbacujući mu da je prema narudžbi poslao premalo jela. Takav su odnos prema službenicima vile Reizenstein ljudi honorirali neograničenom simpatijom, izraženom u jednoj jedinoj riječi: Naša Marija! Iako je pod krovom vile bilo zaposleno desetak Marija, samo jedna je bila “naša Marija”, samo je jedna bila ljubimica svih stanovnika vile, počevši od portira pa do predsjednika vlade.

Stanovitog dana, iz Mariji nepoznatih razloga, u podne se, tijekom izdavanja hrane, pred kuhinjskom tezgom stvorila velika gužva. Rep strpljivih ljudi koji su čekali da ih Marija usluži bio je posebno dug. Marija se trudila hitro podvoriti ljude, ne razmišljajući zašto su danas u tolikom broju navalili na ručak kad menu nije bio ništa bolji ni lošiji nego drugih dana. Radila je brzo i vješto, rutinom stečenom dugogodišnjim radom u kuhinji. Dok bi jednom rukom kuhačom zahvaćala hranu iz velikog lonca i njome punila tanjur, drugu bi ruku ispružila prema mušteriji pred kuhinjskim barom da primi markicu za jelo, koje su abonenti kupili na početku mjeseca. U žurbi, nametnutoj velikim brojem ljudi koji su čekali za ručak, svu je pažnju koncentrirala na lonac s hranom i tanjur, dok bi markice za jelo, ne gledajući osobu koja stoji pred njom, prihvaćala i bacala u za tu prigodu pripremljenu kutiju. Radila je poput robota. Markica u kutiju, napunjeni tanjur na tezgu, markica u kutiju, tanjur na tezgu. Sve je išlo ustaljenim redom i brzim tempom dok najednom ispruženi dlan za markicu nije ostao prazan.

Ne gledajući tko stoji pred tezgom i tko joj nije platio ručak komadićem tvrdog papira s natpisom ručak, ovjerenog žigom

Ivan Ott

prehrambene ustanove u kojoj je zaposlena, Marija bez riječi stisne prste dlana nekoliko puta kako bi na taj način simbolično pokazala što želi. No umjesto tražene markice, čovjek pred tezgom reče:

- Nemam markice.

- Onda nema ručka! - odbrusi Marija, pa odrješito naredi: -

Molim dalje, sljedeći!

Umjesto da se čovjek bez markice za ručak makne i ustupi mjesto sljedećem gladnom abonentu, blagovaonicom se razliježe glasni žamor kojeg nadjača Mariji poznati glas predsjednikova sekretara.

- Ali, draga Marija, zar ne vidite tko stoji pred Vama? Pa to je naš novi predsjednik Baden Württemberga, Lothar Späth, koji je naslijedio dosadašnjeg predsjednika Hansa Karla Filbingena. To je naš "Landesvater", otac pokrajine.

U pokrajinskoj Vladi došlo je prije redovnih izbora do iznenadne promjene. Iz političkih razloga predsjednik je bio primoran isprazniti stolicu, na koju je sjeo njegov zamjenik. To je bio prvi dan što se novi predsjednik pojavio u krugu svojih suradnika i službenika u vili Reizenstein. Naravno da je to izazvalo znatiželju ljudi koji su htjeli vidjeti, pozdraviti ili pak stisnuti ruku svom novom šefu. Stoga su danas požurili na ručak i oni koji nisu bili gladni. O tome Marija nije imala pojma

Tek nakon pojašnjenja predsjednikova sekretara, Marija podigne pogled s lonca za hranu, odloži kutlaču i zagleda se u široko nasmiješeno lice čovjeka pred sobom. Napadno ga je promatrala nekoliko trenutaka, pa zatim prozbori najprije potihom za sebe, a potom glasno da su je svi čuli:

- Hm, ne izgleda loše, iako mi je stari predsjednik bio jako simpatičan. Moj šef me ne pita tko je ručao - portir, sekretar, ministar ili predsjednik. Od mene traži toliko markica koliko sam

Ivan Ott

87

izdala obroka.

- Ali, Marija - uskoči u riječ sekretar - zar ne shvaćate? „Das ist unsere neuer Landesvater“, to je naš novi otac pokrajine, kako se ovdje iz milja uobičava nazivati ministra-predsjednika pokrajine.

Marija se okrene sekretaru kojeg je poznavala i s kojim je bila per tu, kao i s većinom stanovnika vile Reizensten, pa odgovori:

- Petre, razumjela sam da je on predsjednik pokrajine, ali on je za mene samo mušterija bez markice za ručak. Može on biti otac kome hoće. Da je i moj vlastiti otac došao na ručak bez markice, otišao bi gladan kao što će otići i ovaj “otac” nacije.

Ljudi su se uskomešali. Čak i oni koji su već bili posluženi jelom, digli su se od stola i približili tezgi da vide što se to događa između Marije i predsjednika. Dok su se predsjednikovu sekretaru od neugodnosti zacrvenjele uši, jedni su komentirali scenu riječima: „Nevidena drskost“, dok je većina povlađivala Mariji koja se držala propisa. Za ručkom nema nadređenih i podređenih, viših i nižih političara, već su svi samo gladni ljudi koji su došli da utaže glad i popiju čašu pića. Dakako, uz naplatu.

Napetu situaciju prekine predsjednik Lothar Späth riječima:

- Marija, Vi ste u pravu. Reda mora biti. Kamo li sreće da se svi političari, moji suradnici, ovako pridržavaju propisa. Nisam namjeravao doći na ručak, već su me moji suradnici nagovorili i doveli u kantu. Mislio sam da me oni časte - nasmije se predsjednik pa nastavi:

- Čuo sam i prije puno pohvala na Vaš račun. Sad sam se uvjerio da ste zaslužili pohvale. Moj respekt.

Zatim se obrati mnoštvu koje ga je okružilo:

- Može li mi tko posuditi markicu?

U hipu se ispruži prema predsjedniku desetak ruku s

markicom za jelo. Predsjednik se još jednom glasno nasmije:

- Hvala, hvala vam lijepa. Jedna mi je markica dovoljna.

Sutra ću kupiti markice i pošteno vratiti ovu posuđenu.

Potom se obrati Mariji:

- A sad hitro na posao. Ljudi su gladni, vrijeme pauze za ručak prolazi, a za radnog vremena nema zadržavanja u kantini. Zar nije tako, Marija? Poštivanje propisa i reda mora biti i vrijedi za sve, kako za Vas, tako i za nas.

Marijino se lice razvuče u široki osmjeh, prihvati iz ruke predsjednika ponuđenu markicu za jelo, pa na već servirani tanjur kao tobože zabunom dometne još jedan dodatni komadić mesa.

- Nema podmićivanja! - prstom poprijeti nasmijani predsjednik pa se, okružen svitom suradnika, uputi prema praznom mjestu za stolom. Udaljivši se od tezge, nije čuo Marijin komentar zaglušen u bučnom žamoru:

- Samo se Vi najedite i ojačajte za posao. Ne znate Vi što Vas još čeka. Ne poznajete Vi kao ja “orkestar” vile Reizenstein.

Dakako, nije to bio jedini susret Marije i predsjednika. Kad nije bio na službenom putu, prijemu ili banketu, rado bi navratio u kantinu vile Reizenstein da sa svojim suradnicima demonstrira solidarnost u jelu. U takvim bi prigodama sreo rezolutnu Mariju i s njome izmijenio po nekoliko ljubaznih riječi.

Dugo godina nakon ovog događaja Marija se oprostila od vile Reizenstein i njezinih stanovnika. Otišla je u zasluženu mirovinu. Na oproštajnom banketu okupio se veliki broj ljudi koji su se htjeli oprostiti od “naše Marije”. Na oproštajni banket došli su brojni djelatnici ministarstva. Jedino je nedostajao “šef”, predsjednik pokrajinske vlade. Je li joj ipak zamjerio onaj incident s markicom? Sumnja je raspršena onog trena kad je usred slavlja u dvoranu ušao “Landes Vater” Lothar Späth, prišao Mariji, ispružio

Ivan Ott

jednu ruku na pozdrav, a drugu s markicom za jelo.

- Draga Marija, moje najbolje želje za novu etapu života. Ostanite zdravi i veseli kako ste uvijek kod nas bili. Hvala Vam za požrtvovan i pošten rad. Žao nam je što odlazite. Nećemo Vas zaboraviti!

Pa hitro nadoda:

- Nisam ni ja zaboravio naš prvi susret. Poučen tim događajem, iako sam pozvan na Vaš oproštaj, nisam baš bio siguran smijem li doći bez markice za jelo. Za svaki slučaj, evo Vam markica!

Društvo prasne u grohotan smijeh koji se potom pretvorio u razgovore ugodne. Predsjednik je s Marijom popio čašu najboljega vina iz podruma vile, koje je bilo rezervirano za visoke državne goste. Na rastanku joj je poklonio knjigu o povijesti vile Reizenstein s osobnom posvetom i toplim riječima zahvale:

Našoj dragoj Mariji, dvostrukom Gastarbeiteru, u pokrajini Baden Württemberg i u rezidenciji predsjednika pokrajine.

Safeta Osmičić

Crna sudbina u bijelom snijegu

- Uh, al je hladno, brrr... Kad će ova odvratna zima prestati? Ma, nek' ide do vraga već jednom! Znaš, uopće mi se ne izlazi van. Ne mogu nikako da se ugrijem, toliko mi se hladnoća uvuče u kosti. Već je kraj veljače, ali ne popušta. Čak me i moja Marica jedva zagrije, ha, ha...

- Tko ti je kriv kad si ostario! To ti je, gospon moj, prvi znak početka starosti. Vidiš mene; ja sad mogu da skinem gol i da sa nekom dobrom mačkicom vodim ljubav u snijegu, ha, ha...

- Hajde , ne zezaj, izađi i prošetaj po kolodvoru, pogledaj je li uredno stanje u čekaonici. Znaš već što sve trebaš napraviti.

Mladi policajac otvori vrata na policijskom vozilu, iskorači iz njega, a u unutrašnjost auta zapljusnu hladnoća. Štef, stariji kolega koji je sjedio na vozačevom sjedištu, strese se i zalupi vrata za Josipom koji je izašao i krenuo u kontrolu. Hladnoća zimske noći ledila mu je paru ispuštenu iz usta, zaleđeni snijeg škripao mu je ispod gumenih đonova. Ali studen kao da ništa nije mogla njegovoj mladosti, zviždukao je neku pjesmicu. Čak ni dugi kaput nije zakopčao, niti navukao rukavice.

Na kraju grada, pored zaleđenih šina, šćućurila se mala zgrada glavnog kolodvora jedene željezničke postaje u Hrvatskoj. Noćno svjetlo obasjavalo je plato ispred ulaza, koji se prostirao sve do ceste koja je vodila do iza kolodvorske zgrade. U ovo vrijeme, u

Safeta Osmičić

91

kasne noćne sate, nije bilo polazaka ili zaustavljanja putničkih vlakova. Iza šaltera na kojem je bila navučena debela zavjesa, službenik koji je prodavao karte zaspao je u sjedećem stavu, glave oborene na prsa.

Josip uđe u čekaonicu, preletje pogledom po praznoj i prljavoj prostoriji, kucnu u šaltersko okno i krenu ka izlazu. Zavjesa na šalteru se malo razmaknu, još pospani blagajnik mu samo odmahnu rukom, kao znak da je sve u redu, i ponovo navuče zavjesu.

Okrenut leđima ka čekaonici, pogledom letimično preletje preko pustog kolodvora. I tek što pomisli da je sve u redu, krajičkom oka ugleda nešto crno, sklupčano u dnu staničnog magacina. Pomisli da je zaboravljena vreća robe ili čak nova pošiljka koja čeka prvi vlak u koji će biti ubačena. Da li da ode do tamo i pogleda šta bi to moglo biti, ili pak da se što prije vrati u zagrijani auto?

* * *

- Sretan ti Đurđevdan, Šuki! Otkuda tebe ovdje, care? Zar nisi u Italiji?

- Jesam, jesam. Samo, tako, dođo' malo za naš praznik, da se vidim sa moji ljudi, Cigani... i da si proberem neku "pucu". Znaš, rado bi' da se oženim. Kren'o me "bizmis", pa neću da bidnem više sam. Sad mogu da ishranjivam fameliju, nisam više fukara.

- Ma, batko moj, kolku god paru da imaš, ti ostaješ gurbet. Ništa te ne može izbjeliti i napraviti te drugim čovjekom. Piše ti svuda da si Rom, ili Ciganin, kako svi za nas kažu.

- Pa, šta onda? Ja i hoću s Romkinju da se oženim, ne tražim bijelu ženu.

- "Čajorije, šukarije, pala mande, pala mande... čaj,čaj, čaj šukarije"

Safeta Osmičić

- "Đurdevdan je...Đurdevdan je...đurdevak zeleni, svima osim meni..."

Sa svih strana se čula muzika, svako je pjevao svoju pjesmu, a Ciganska srca nisu mogla ostati mirna, pa su njihove noge poskakivale, tijela se leljala kao plamen, onaj koji je palio njihova srca, i skoro svi su igrali; i staro i mlado se diglo na noge i niko nije osjećao umor.

- Poznaješ li onu "pucu" tamo? Vide kako igra?! Ma pravi oganj joj u tijelo gori! Vau!

- Znam, to ti je Ramajana, kćer od naš batko Milan i njegovu ženu Ružicu. Ali...mlada je... barem za tebe. Mislim da joj je tek petn'etak...

- Pa to nije premlado, e-hej, šta ti pričaš, gurbetu jedan?! I moja majka je mene rodila u šesn'estu. Za šta će meni stara cura, dosta sam ja već izlapio. Nego, idem da ju barim.

Šuki je stajao pored kola u kojem je igrala Ramajana. Nije ju gubio ni na trenutak iz vida. Kad se zaigra Ciganski čoček, on se ubaci među razigranu skupinu i započe igru udvaranja okrenut prema Ramajani. Ona pristade na njegov igrački izazov i uzvratila mu najvatrenije što je mogla. Tijelo joj je drhtalo kao mladica koju povija prolječni razvigor, pa je cvetala i listala i blistala u transu igre. Stariji su polako odustajali. Na kraju ostali samo još Ramajana i Šuki, a ostali su sjeli u krug i tapšući rukama u ritmu muzike, bodrili ih.

Igra se završi, svi se digoše i uskomešaše, pa tako i njih dvoje. Izmigoljiše neprimjetno iz te mase i zaputiše se put obližnje šume. Hladili su se mašući rukama ispred lica i nisu progovarali. Gutali su jedno drugo pogledima kada bi im se sreli, a vatra kojom su gorjela tijela dok su igrali, sada je frcala kroz sve pore i u vidu znoja razlivala po sjajnoj koži. Brisali su znoj, osvrćući se da vide jesu li

Safeta Osmičić

dovoljno zaklonjeni, tražeći ležaj u sjenci bora ili jele. Gorjeli su ljubavnom pomamom. Je li to bila ta velika, vatrena, ljubav na prvi pogled? Da, i to one vrste koja koja prži, sagara, koja se događa tako rijetko. Drhtali su u ljubavnom transu, ljubili se vatreno, žestoko, bolno, kao da su otišli nagdje sasvim daleko, tamo gdje nema ničeg osim njihovih spletenih zagrljaja, strasnih i zanesenih. Ramajana mu se predavala izluđena njegovom požudom. I on je ubra, kao prvi proljetni cvijet. Bila je sretna što je svoju mladost poklonila baš onome koga voli, a ne nekome za koga bi je otac prodao. Sad, ako bi je prodao i od tog novca kupovao rakiju da se oblokava i tuče joj majku.

- Oh, Devla, Devla! Bolje da si me uzeo sebi nego što si me 'vako kaznio! Zar mi nije dosta moje muke, ovog pijanca koji mi ubija dušu i tijelo; još samo mi je kopile falilo. O, Ramajana! - nabrajala je Ružica i tukla je svoju kćerku u veliki trudnički stomak.

Kad joj čupavo Ciganče staviše na mlijekom nabujale grudi, ona ga prihvati kako to može samo majčinska nježnost. Voljela je sina jer je bio plod njene najveće ljubavi. Nije vjerovala u priče koje je načula, da ju je Šuki iskoristio i ostavio. Jer, odlazeći, obećao je da će uskoro "srediti papire" kako bi ju odveo u Italiju.

S vremena na vrijeme, otišla bi na stanicu iščekujući da se iz prvog dolazećeg vlaka pojavi ljubav njenog života.

Tako ga je iščekivala i tu dugu hladnu zimsku noć, sa sinčićem na dojci, a vlakovi su prolazili. Niti iz jednog nije izašao Šuki i poveo je sa sobom.

Pobjegla je i skrila se kod magacina, da je policajci ne bi odveli u policijsku stanicu ili roditeljskoj kući, i tu čekala sljedeći

vlak, onaj u kome je sigurno morao biti njen Šuki. I dok je došla svog bezimenog sina, jer mu ime nije sama htjela dati, dok su se još preostale kapljice mlijeka iz ispražnjene dojke slivale u dječije grlo, ona je, neispavana i gladna, sklupčana sa djetetom klonula na hladni beton i zatvorila oči. Sanjala je kako sjedi u vlaku za Italiju, kako ju Šuki drži na krilu dok ona doji njihovoga sina. Zaspala je s osmjehom na usnama.

Mlijeka je polako nestajalo, mala Ciganska usta su ostajala nepokretna, nisu više mogla ni plač pustiti, nego su se ukočila na bradavici majčine dojke. Polako je isklizio zamotuljak iz ruke zaspale Ramajane, na zaleđeni beton ispred magacina male željezničke postaje. Njena prsa su se smrzla, njeno tijelo se pošlo polako kameniti.

* * *

- Štef! Dođi brzo ovamo! Mislim da je to ona lijepa iz Radićeve! - dovikivao je Josip svome kolegi i mahao mu rukom da pođe do njega, i dodao:

- Javi u bolnicu da pošalju kola hitne pomoći. Biće posla za njih! Dođi čim javiš, ne mogu sve sam. Ima ih dvoje.

U bolnici su konstatirali dječju smrt. Od hladnoće. I za Ramajanu je bilo kasno. Imala je snage samo da im kaže:

- A morao je noćas doći! Doći će sutra, znam sigurno, jer mora da vidi mene i svoga si... - prije nego se ugasio i posljednji plamen u crnim ciganskim očima.

Zdenka Ovas

Pravi zanat

Zanata sam izučil da bi boljši bil,
da bi sve kaj treba v selu popravil.
Struja je negdar drugačeša bila,
svakoga je stroja kolko treba napojila.
Danas ni to tak, čim nekaj zacvili,
popustili su, vele stručno, posebni ventili.
Tu pomoći nema, v dučan treba odmah iti
novoga stroja, stranjškega a ne domačega kupiti.
Sad sam kaj doktor, trebam dijagnozu dati,
a za to se još bolše delati isplati.

Vinko Pavić

Vrteška kasnih godina

Kao što visoki jablani povijaju pospana jutra u dnu bistrih voda zelenog jezera u kom se moje djetinjstvo ogleda, tako i nebo nad Drežnjom rastače dubinu mojih zjena hraneći ih blaženim akordima uzvišena beskrajna, a moje čežnje njišu se i drhte s treptavim lišćem na vrhu krhkih grana.

Za suncem sam htio, tamo preko svih planina; mjesec dohvatiti, zvijezde prigrliti, vjetar zauzdati.

O, moja dušo nadmena, naslutila si pogubnu težnju daljina u skladnim ritmovima zvjezdanog plesa nad zelenim vodama usanjanima u teške sudbine nedoraslih ptica što prerano gnijezda ostaviše.

Za tobom ostade taj gnjevan korak uronjen u meku prašinu puta koji je jedini vodio do čudesnih obzorja. Bez mjere si, s požudom i divljim pogledima, povrh čulnih horizonata parala tmaste odraze bijelih kumulusa, a s pomnjom, o Božiću, zaobilazila tople obrise zelena bršljana zatakuta za škripave grede stajne kuće.

Sad išteš one grančice jorgovana u jarugama otrgnute prevrtljivu proljeću koje na vrtešci vječnoj zimu preduhitri.

Htjela bi ponovno čuti neukroćen dah britke bure što snijeg sa Zavelima kroz trošne lise u kosti unosi. Htjela bi, dušo moja, nadići samu sebe, u granitnoj stijeni mirisni cvijetak od milja ubrati. U cvrkutu praznih gnijezda nježnim rukama grlice pokriti i toplinu sunca ponad Osoja u njedrima poviti.

I bršljan i jablane i buru sad bi uprtila na leđa, kao kad se na put kreće, i slatki teret u omaglicu kasnih godina, kraljevski, na tron prinijeti.

Vinko Pavić

Alojz Pavlović

Pravda

Rodio sam se sedam mjeseci nakon smrti oca. On se rodio uz oca.

Mojoj majci presahnulo je mlijeko nakon mjesec dana. Njegova majka imala ga je sve do njegove pete godine.

Bio sam više gladan nego sit. On je birao jela.

Izrastao sam u ružnog i kržljavog mladića. On se razvio u zgodnog i jakog.

Dobro sam učio. On je napustio osnovno školovanje u sedmom razredu.

Izučio sam zanat. On se zaposlio kao lučki radnik.

Radio sam marno na poslu. On je ljenčario, postao je poslovođa.

Mene su oženili. On se oženio iz ljubavi.

Ja sam bio uvjereni vjernik. On je bio samo deklarativni.

Ja sam bio vjeran ženi. On je spavao sa svakom koja je htjela.

Žena me nije uvažavala. Njega je gledala kao Boga.

Radio sam danonoćno, da bi djeca mogla nastaviti školovanje. On je nakon posla odlazio na boćanje, kartanje, na piće ili ljubavnicama.

Poštenje mi je bilo sveta obveza. On je mešetarenjem postao bogat.

Mene nitko nije primjećivao. On je bio uvažavan, nagrađivan.

Moja su djeca postala visokoobrazovana. Njegova

Alojz Pavlović

nekvalificirana.

Moja djeca su me prezirala. Njegova su ga obasipala pažnjom.

Kada sam imao šezdeset godina, izgledao sam kao osamdesetogodišnjak. On je izgledao poput pedesetogodišnjaka.

Žena me je proglasila muškom nakazom kada sam operirao prostatu. U istom slučaju njegova žena je iskazala još topliju ljubav.

Kada sam onemoćao, gadili su se na mene. Kada se to njemu desilo, svi su se rastrčali oko njega.

U demenciji, uhvatio me strah da me prati tajna policija. On je spokojno, bez stresa, provodio svoje staračke dane.

Mene su sprtili u umobolnicu. On je ostao u svojoj kući.

Mene su vezali remenjem za krevet. Njega su vodili u šetnju.

Kada više nisam pružao otpor, vegetirao sam poput biljke, prebacili su me u kuću za umiranje. Njega je nadgledao tim liječnika.

Raspadao sam se od prljavštine i crva. Njega su kupali i masirali.

Tri dana sam ležao mrtav. On je umro blaženo u krilu supruge.

Moju su grobnicu prodali, pa sam zakopan u tuđu. Njega su zakopali u raskošnu, koju su mu sagradili njegovi bližnji.

Moji nasljednici su se zakrvili na ostavinskoj raspravi. Njegovi su još više učvrstili zajedništvo.

Moje počivalište je nepoznato. Njegovom grobu hodočaste.

Mene se više nitko ne sjeća. Po njemu se naziva luka.

Alojz Pavlović

99

Mirjana Pejak

Bezazlenost

promatram mjesec,
zimu je odjenuo u novo ruho
stotinama suza kao draguljima ukrasio
dok dani se nižu kao sljepilo očiju
u svakoj večeri čekanja

otvaram pristiglo pismo
iz njega crveno srce krvari
razlomi se bol bjelinom

a ja?

trebala bih se ponositi
što učinih dobro djelo
ostavih u miru pjesme
da lebde iznad grada

ne poznajem suze,
isječeno lice krhotinama stakla,
plamenom opečeno,
savršeno za priliku
u prosjačkoj sredini što vlada

Jagoda Prebeg

Punica

„Ušavši u kuću Petrovu, Isus ugleda njegovu punicu koja bijaše u ognjici. Dotače joj se ruke i pusti je ognjica. Ona ustade i posluživaše mu.“ Mt 8, 14-15

Ruta je bila moje jedino dijete. Bila je još mala djevojčica kad se moj pokojni muž dogovorio sa svojim najboljim prijateljem Jairom da će se ona, kad odraste udati za njegovog sina Šimuna. Ubrzo nakon toga oboje su se utopili u Galilejskom moru, gdje ih je zateklo nevrijeme dok su ribarili.

Ruta se udala za Šimuna kad je navršila petnaest godina. On i njegov brat Andrija pozvali su me da živim u njihovoj kući da pomognem Ruti i kućnim poslovima. Njihova je majka umrla godinu dana ranije. Kao i njihov otac i oni su bili ribari. Ulovljenu ribu prodavali su na tržnici u Betsaidi i od toga smo skromno ali pristojno živjeli. Kad je Ruta ostala trudna mojoj sreći nije bilo kraja. Još kad bi rodila sina bila bih najsretnija žena na svijetu. Ali ta sreća je kratko trajala. Dijete se rodilo prerano i bilo je preslabo da preživi. Ruta je dobila groznicu i umrla tri tjedna nakon poroda. Ostala sam živjeti u Šimunovoj kući. Ali više ništa nije bilo kao prije. Osjećala sam da tu ne pripadam a nisam imala kamo otići. Roditelji su mi umrli a braća i sestre su imali svoje obitelji i svoje probleme. Šimun i Andrija su me poštovali i bili su dobri prema meni. Živjela sam dan po dan radeći po kući s mislima na mrtvu kćer. Zašto nisam ja umrla? Zašto je Bog nju

Jagoda Prebeg

101

uzeo a mene ostavio? Ponekad sam se ljutila na Njega ali tko sam ja da sudim njegove postupke? Neuka sam žena koja zna kuhati, prati, tkati i šiti i što se ja razumijem u Božje poslove? Možda je to njegova kazna za moje grijehe ili mojih predaka.

I Andriji je otac dogovorio ženidbu sa jednom djevojkom iz susjedstva ali je on to stalno odgađao. Tri godine za redom obećavao je da će se oženiti iduće jeseni.

A tada su počela neka događanja koja su unijela nemir u naš mali grad i naše živote. Govorilo se da se na Jordanu pojavio prorok Ivan koji propovijeda Božju riječ i krsti ljude u rijeci. Jedni su bili oduševljeni njegovim propovijedima a drugi su govorili da je luđak koji hoda okolo omotan u životinjsku kožu, jede samo ostatke hrane, viče na ljude, prijeti i plaši ih. Zatim su počele priče da se pojavio njegov rođak koji je još veći prorok od njega. I da taj dolazi propovijedati i u našu sinagogu. Te priče sam čula od žena dok smo prale rublje na obali Galilejskog mora ali mene to nije zanimalo. Meni ni jedan prorok ne može pomoći. Moj jedini zadatak je da kuham, brinem o Šimunovoj kući i čekam da umrem. Čemu lijepom se može nadati udovica bez djece? Dok sam prala rublje smočila se i haljina koja je bila na meni a dan je bio hladan. Navečer sam počela kašljati i uhvatila me groznica. Hvala Bogu, možda ću umrijeti.

Idući dan je bila subota. Muškarci su otišli u sinagogu a ja sam ostala ležati. Groznica nije popuštala. Kad su se vratili s njima je bio nepoznat muškarac.

„Majko, je li ti bolje?“ upita Šimun.

„Nije, sine. Hajde, molim te, ti posluži ručak.“

Nešto je šapnuo nepoznatom muškarcu i on mi je prišao i kleknuo kraj mog ležaja.

„Mir tebi,“ reče mi. „Gospodin će te utješiti u tvojoj boli da bi ti mogla tješiti druge.“

Lijepo je zvučalo to što je rekao, ali nisam baš bila sigurna da

sam ga razumjela. Bio je lijep čovjek, dubokih crnih očiju kojima me promatrao kao da mi čita dušu. U jednom trenutku sam se zastidjela svojih malodušnih misli. A onda me uhvatio za ruku i rekao: „Ustani i posluži nam ručak.“

Odjednom više nisam osjećala vrućicu i snaga mi se vraćala u tijelo. Dapače, osjetila sam se snažna i lagana kao nikad prije. Ustala sam i poslužila im ručak koji sam dan ranije skuhalo. Hvalili su moje kuharsko umijeće. Svi su bilo tako smireni i sretni kao nikad prije i do kasno popodne su sjedili i razgovarali s čovjekom kojeg su zvali Učitelj. Na rastanku mi je rekao: „Idi kod svoje najmlađe sestre u Kanu. Potrebna si joj.“

„Ne mogu ostaviti Šimuna i Andriju,“ odgovorila sam.

„Oni su moja briga,“ rekao je. „A ti idi svojoj sestri, njoj trebaš.“

Otišla sam odmah sutradan ujutro. Muž moje najmlađe sestre umro je dan ranije. Kako je Učitelj to znao? Sestra je ostala sama sa sedmero male djece i moja pomoć i utjeha su joj uistinu trebale. I tu je Učitelj bio u pravu. A ja sam u tom veselom dječjem žamoru polako zaboravljala svoju nevolju. I sada mi se činilo da moja najveća nevolja, smrt moje kćeri, možda ima neki smisao.

Nekoliko dana kasnije, Šimun i Andrija krenuli su u svoj posljednji ribolov. Vratili su se praznih mreža a na obali ih je čekao Učitelj. Rekao im je da se vrate. Poslušali su ga i uhvatili ribe kao nikad do tada. A onda im je rekao da ostave svoje čamce i mreže i pođu s njim. Od tada ih nisam vidjele. Čula sam da s Učiteljem putuju zemljom. On propovijeda, ozdravlja ljude, istjeruje zloduhe, slavi Boga, pomaže ljudima. Vjerujem da je on Mesija. Idući tjedan je Pasha. Govore da je s učenicima išao u Jeruzalem i da su ga tamo mnogi lijepo dočekali. Dok je prolazio jašući na magaretu, bacali su pred njega svoje haljine i vikali: „Hosana sinu Davidovu!“ „Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje...“

Mladen Šimić

Savski motoraši

Volim šetati pored Save, ali to rijetko činim. U Zagrebu stanujem na Šalati pa tu šetam po okolici. Volim otići i do sela Remete. Ne volim šetati Ilicom, zbog tramvaja. Jednom sam vidio kako je tramvaj udario jednom starca sa štapom – strašno! Do rijeke Save idem rijetko, možda je to lijenost, a možda nisam uobičajio. Volim Savu, nema što, i te nedjelje poslije posjete prijateljima na Jarunu produžio sam do rijeke.

Vidim izdaleka poveću grupu ljudi. Približavam se i razaznajem da su to motoraši, ljubitelji motocikala. Najviše ima mladih ljudi, ali ima ih i sredovječnih. Ljubav prema motociklima ne zna za godine. Prišao sam i rekao: „Dobar dan“. Sumnjičavo su me pogledali i nisu mi odgovorili. Pomislili su vjerojatno da nisam njihov. „Evo još jednog radoznalca.“ Odlučio sam ostati. Šutjeli su malo, pa je razgovor opet počeo. Da bih ih odobrovoljio, svečano sam izjavio da volim motore, a jedan dugokosi mladić me je upitao imam li motor. „Da, imam Vespu iz 1989. godine“, rekao sam. Ova moja izjava im se dopala, a na riječ Vespa jedan puniji mladić je zavidljivo fíćuknuo. Mladići su se obraćali jedan drugom prisno: Pit, Miki, Ruki, Nanko, Jožek, Krki, Mrle itd... Meni su se obraćali sa Stari, ali su mi govorili vi. Živi razgovor je malo zapeo poslije mog dolaska. Da bih pokrenuo razgovor, počeo sam pričati da u Remetama gajim kokoši, guske, purice, pa čak i golubove. Nisu

Mladen Šimić

bili impresionirani. Da bih prekinuo šutnju, svečano sam izjavio da gajim i mirišljave tvorove. Naćulili su uši.

- Stari, gajiš li neke stvorove ili nas zezaš?

- Gajim mirišljave tvorove - ćvrsto sam ostao kod svog prvobitnog iskaza danog u istrazi, kako se piše u tisku. Prihvatiše me oduševljeno. Stari, ti si fora i badžo, i dopadaš nam se.

Konaćno mi govore ti, a to sam i htio.

Iz daljine je jurio jedan skuter, a na njemu dvije djevojke. U blizini skuter se zanese i one ljosnuše na tlo. Izgledalo je to ozbiljno, ali se one brzo podigoše. Što ti je mladost! Krki kaže da djevojke uvijek padaju. Vozila je crnka s kratkom suknjicom i bijelim tangama. Iza nje je sjedila smeđa djevojka s naoćalama obućena u hlaće i u rukama je ćvrsto drжала Andrićevu „Na Drini ćuprija“. Pit mi nudi da mi pregleda i našta Vespu, pa zbog toga sam i došao naravno podsvjesno. Pristajem rado. Koliko trebam platiti?, pitam.

- Stari, jel ti puno jedno hladno Amstel pivo od pola litre?

- Prihvaćam! Nadam se, Pit, da nisi geometar.

- Ne, nisam geometar - ćudi se na moje pitanje, a ja se u sebi veselim.

Mladen Šimić

105

Ana Šimunić

Vječno proljeće

Dijamantna voda nebeska isprala «Stari Svijet»,
Stvori se «Novi Svijet Božanski».
Ispiše svi ljudi kalež spasenja.

Hvale Boga svoga što im je poslao ozdraviteljsku vodu,
Što učini vječno proljeće na Svijetu.
Nitko više ne osjeća bol, niti tugu, niti sjetu.

I izbrisa se tama, svjetlo zavlada.
Čitav Svijet se zagrlio, jedno postao.
Krist je na Svijet u blagoslovu došao.
Nema više rata, nema više rasne diskriminacije.
Vjera u srcima vlada, plamti vječna nada!

Šuma diše, cvijeće miriše.
Djeca se sa roditeljima igraju, anđeli ih blagoslivljaju.
Bogu se ispunila vječna želja,
Na Zemlji žive svi dobri ljudi puni ljubavi.
Protkali su srce vjerom i zahvalom Bogu
U molitvi žive, vječnom proljeću se dive!

Lidija Šinko Kumić

Tišina srca

Uđi na tren u svoje tišine,
Zatvori oči i oslušuj srce kako kuca
Tiho, sve tiše.
Pogled svoj upri u visine
I naći ćeš jedno veliko Srce
Koje za te diše.

Lidija Šinko Kumić

107

Maja Šiprak Brletić

Razotkrivanje

što uzbudljivo
ostane od života
kad se
sve sakriveno
otkrije
kad ostaneš
sam
sa svojim JA
a iz zakutka mozga
navru davno potisnuta
sjećanja
i probude potisnute
blage osmjeh
čeznutljive poglede
koji nikad nisu otkrili
žudnju...
i mirise
iznajmljenih soba
u gradovima bez imena

što uzbudljivo
ostane
kad ispratiš zadnji vlak
s posljednjeg perona želja
zatvorenih očiju
nazdraviš
nemoći
ispiješ čašu istine
pomiren sa
sivilom dana
koje će donijeti
novo
sumorno jutro

Maja Šiprak Brletić

109

Lahorka Škrgatić

Brat

Imam pet godina, zovem se Nino
U životu mi sve baš ide fino
Baka me pazi, čuva me deda
Nema toga što mi on sve ne da
Mama me mazi, zove me zlatom
Nogomet i tenis igram s tatom.
Al mamin trbuh se nešto napuho
Iznenadenje za tebe, šapne mi u uho.
I onda ju tata nekud odvede,
Ja ostanem sam kod bake i dede.
A kad se vrate, iznenadenje!
S mamom je neko malo stvorenje.
To iznenadenje bila je beba.
Al ona meni uopće ne treba.
Čestitam, Nino, dobio si brata,
Viče mi ponosno tata sa vrata.
Al ja bih radije autić, tata,
Nekom drugom poklonite brata.
Zar nije sladak? Vidi ga, Nino,
S njim ćeš se moći igrati fino.
Dosadno više biti ti neće
Igrat ćeš se s bratom, koje li sreće.

Lahorka Škrgatić

No moraš još čekat, jer on je još mali.
Al meni društvo za igru sad fali!
Ne mogu tol'ko čekat, nemam strpljenja
Dosta mi je ovog iznenađenja.
I sad kad se hoću igrati sa tatom,
Ne može, kaže, bavi se bratom.
A kad se za igru obratim mami,
Ne može, kaže jer brata hrani.
E, slušajte malo, dosta je već
I ja sam još mali, moram vam reć`
Iako nisam više mala beba,
Meni još uvijek mama jako treba
I hoću da mi priču priča tata
Umjesto da uspavljuje brata
Mama i tata, kažem vam opet
Ja imam samo godina pet.
I prvi sam došao na svijet
Pa moram imati prioritet.

Lahorka Škrgatić

111

Mirjana Tachlinski

Moji korijeni

Stojim
kao preplašena srna u bijegu
pred zlim jezicima.
O, kako me život kaznio,
okove oko srca,
lance na noge stavio.
U venama krv mi se ledi.
Znam,
trebam nekamo pobjeći,
s mjesta se ne mogu pomaći,
krila mi slomljena.

U ovoj noći
tuga me
svojim plaštem obavija.
Posljednju nadu gubim,
postajem rob
bolnoj samoći
koja me guta.

Ne znam
kako izraziti ovu bol.
Jecaj me u grlu guši.
Srce
kao ubrzana kazaljka na satu
kroz tamu
odnosi zvuk koraka
moje nepovratne mladosti
tamo
odakle potječu moji korijeni,
moj ponos do smrti.

Mirjana Tachlinski

113

Meliha Učambarlić Vuković

Zagrebu

Svijetle noću svjetla moga grada.
Vatromet svjetla boja i tišine.
Ilica, Zrinjevac,
Gornji i Donji grad.
Stari i Novi Zagreb sve sniva.
Spavaju slavni gradski trgovi.
Snivaju i spomenici.
Slavom okrunjeni konjanici.
Noću se šeta jedan šetač sam.
Visok je velik i lijep.
Uvijek veseo i nasmijan.
Obojen u svoje trajno
sašiveno bijelo odijelo.
Čuju se i tihi koraci
to Zrinjevcem noću
kod drvoreda platana
šeta sam
moj Zagreb grad.

Mirjana Vadjla

Kaleidoskop sumraka

Prolazi još jedan dan.

Tiho, polako sasvim kradom.

Kap po kap, sat po sat.

Odlazi da se ne vrati.

Plavo nebo me sanjivo gleda. Još malo mu treba da zaspi. Na obzoru drijema.

Obavija me kao meki šal u hladno predvečerje pored mora.

Vjetar u kosi otkriva mi tiho, tiho sva mjesta na kojima se krio.

Sasvim iznenada ti me protreseš svojim smijehom.

Kao zrele trešnje sa stabla popadam po travi a ti me skupljaš, poljupcima, kao lovac na blago.

Kao konci spleteni zlatnom niti vezeni – ležimo.

Uspomene oko nas kao kaleidoskop slažu sliku našeg života u šarenom okviru.

Gdje si? - pitaš me preko ramena.

Zaronjen između mojih pramena, kao u šaš.

Skriven od oluja svemira, potpuno miran i moj - Sanjaš.

Tu sam. - kažem dok me bujica trnaca odnosi poput čete malih mravaca od tvog dodira prstima.

I opet sa ramena ti i vjetar pričate mi svoju priču. O buri, drači i soli, o pjegama na mom licu, o bosim nogama i kiši, o starim konopima, ribi i ptici, o svim licima mora, mirisu borova i visokim stijenama sa kojih se vidi sve do kraja svijeta.

I smijemo se srcem prvo sasvim tiho a onda jako glasno. Toliko

Mirjana Vadjla

glasno da radosna suza sasvim malena tiho klizi do mog ramena da
ti utisne sramežljivi poljubac u čelo.
Nježno, sasvim nježno, jer spavaš.

Jelena Stana Viwalt

Život ili ljudi

dobar i budala su braća
pa ti sad dobar budi
i onda te nitko ne shvaća
je li to život ili ljudi?

neki još žive ovdje
neki su u drugom svijetu...
i nitko nije isti,
a na istom smo planetu.

ove karte su nam pale s neba.
nekom piše kraći, nekom duži vijek.
a svatko si uzme za pravo
da se nazove čovjek.

i previše je tu ljudi,
a meni je ovdje mrak;
nekad sam kriva samo
zato što udišem zrak.

ne mogu mi ništa,
na put za Mars se spremam.
ne pati mi srce ni glava
(odavno ja to nemam)

Jelena Stana Viwalt

117

stvarno mi ljudi nismo isti,
netko je faca, netko mimoza...
u ovom svijetu tehnologije
čovjek je dijagnoza

u dušu i moje biće
samu sebe ja diram.
kažu, život je kurva
eto i ja se prostituiram.

Antun Vrgoč

**Akademici
s kojima sam se susretao i surađivao**

IVO PEVALEK (1883. – 1967.)

Botaniku sam kod prof. Pevaleka na Šumarskom fakultetu slušao šk. god. 1961./62. Dana 18. lipnja, nakon uspješno položenih kolokvija, stao sam pred prof. Pevaleka da pokušam prvi položiti botaniku. Prof. Pevalek postavio mi je pitanje:

„Kolega Vrgoč, vaš pokojni tata i ja posadili smo u vašem vrtu na Jurjevskoj ulici nekoliko stabala raznih podvrsta jorgovana. Recite mi, kolega, što znate o porodici jorgovana?“

Nakon što sam se pošteno namučio, prof. Pevalek mi reče:

„Ovo je odgovor za neku jadnu trojku. Želite li, kolega, doći još jednom na ispit po bolju ocjenu?“

„Hvala, profesore! - odgovorio sam - Trojka me potpuno zadovoljava!“

U knjizi moga pokojnog tate „Uputa u farmakognoziju“ pronašao sam u predgovoru: „Zahvaljujem sveučilišnom profesoru dr. Ivi Pevaleku koji je knjigu pregledao i upozorio me na mnoge nedostatke, te mi iz prirode donesao mnogo oficijelnih bilina i dao dragocjene podatke glede njihovog geografskog rasprostranjenja!“ Kada sam to pročitao, shvatio sam da nije lako biti plehnati vojnik (Ja) gvozdenog generala (moga tate)!

Antun Vrgoč

119

MILAN ANIĆ (1906. – 1968.)

Milan Anić predavao mi je jedan od najtežih i ajopširnijih predmeta na Šumarskom fakultetu: Fitocenologiju! Vladala je izreka: „Položi taj ispit, pa si već dipl. ing. šumarstva!“ Tumačio nam je da Mediteran treba uvijek ostaviti mediteranskim vrstama. U to sam se uvjerio kada sam na otoku Krku vidio drvodred kanadskih topola koje su sve bile zaražene rakom.

U centru Punta šumari su prema Anićevom savjetu posadili hrast crniku, mediteransku vrstu na površini oko pola hektara. Puntari su se smijali govoreći: „Vidi, sade crnjiku!“ Sada su svi ponosni na park crnike zimzelenog hrasta koji daje i za najvećeg sunca debeli hlad.

MIRKO VIDAKOVIĆ (1924. – 2002.)

Prof. Vidaković predavao mi je dendrologiju šk. god. 1963./64. Još danas pamtim tumačenje prof. Vidakovića kako možemo po listu raspoznati ranu lipu (*Tilia grandifolia*) od kasne lipe (*Tilia parvifolia*). Mjesec lipanj dobio je po lipi ime, a kasna lipa cvate u lipnju oko 14 dana kasnije od rane lipe.

Upozorio nas je na bodljikavu smreku (*Picea pungens*) koja raste u istočnim predjelima SAD (Colorado). *Picea pungens* vrlo dobro podnosi gradsku atmosferu, a radi lijepe boje iglica omiljena je kao parkovno i vrtno drvo. Postoje 4 varijeteta bodljikave smreke (*Picea pungens*) koji se razlikuju po boji iglica. P.p. var. *viridis* (zelene iglice),

P.p. var. *glauca* (plavkasto zelene iglice), P.p. var. *argentea* (srebrnasto zelene iglice) i P.p. var. *atroviridis* (tamno zelene

iglice). Varietete bodljikave smreke (*Picea pungens*) možemo točno prepoznati tek kada su sva četiri varieteta posađena i izrasla zajedno, tumačio je Vidaković.

Prof. Vidaković stanovao je na Medveščaku, otprilike na pola puta između početka Medveščaka i Gupčeve zvijezde. Mnogo puta sam ga sreo u tramvaju kada se vraćao sa Šumarskog fakulteta. Svaki susret završio je šetnjom uz zanimljiv razgovor preko Langovog trga, Ribnjaka i Medveščaka do njegove kuće.

Jedanput sam ga zapitao:

„Profesore, znamo da niste član SK ! Kako uspijevate sve ovo što stvarate i objaviti ?“

Prof. Vidaković se nasmijao i počeo pričati:

“Kada su komunisti 1944. god. ušli u Suboticu, ja sam bio maturant i kao takav, vezano uz način moga odgoja, opasan za Titovu državu koja je nastajala. Nas mlade ljude nisu jednostavno mogli „ukloniti“, pa su nas poslali na Srijemski front u prve bojne redove da tamo poginemo! Ja sam kao aktivni sudionik Titove vojske ostao do kraja rata. Nisam, po želji komunista, poginuo. Sada mi moraju sve što tražim ispuniti, jer sam godinu dana bio sudionik NOB-a!!!“

ANTUN BAUER (1911. – 2000.)

Vodio sam Tribinu udruge umjetnika „August Šenoa“. Na jednu tribinu 1987. god. došao je Antun Bauer sa suprugom Antonijom. Kada sam se predstavio, Antun Bauer reče:

„Poznavao sam prof. dr. Antuna Vrgoča i bijah sa suprugom nekoliko puta u posjeti kod Vrgočevih na Jurjevskoj. Prof. Vrgoč imao je dva mala sina koji su zabavljali moju suprugu. Je

Antun Vrgoč

121

li vam prof. Vrgoč netko u rodu?“

„Gospodine Bauer, stariji od ona dva mala dječaka, to sam ja“ - odgovorih, i to je bio početak naše višegodišnje suradnje.

Mnogo puta je bio kao stručni suradnik na Tribini „August Šenoa“ i govorio o slikarima – članovima Udruge A. Šenoa. Sve nas je oduševio kad je opisivao Mirem Đimšitu, slikaricu i pjesnikinju, koja je svoje slike poslala papi Ivanu Pavlu II.

Početakom Domovinskog rata, kada se već znalo da će ban Jelačić, kojega je Bauer sakrio i tako spasio od uništenja, u jednom razgovoru rekoh akademiku Baueru:

„Dok je ban Jelačić stajao na Trgu, sablja je bila usmjerena prema sjeveru, pa su Mađari i Austrijanci vjerovali da je uperena protiv njih kao neprijatelja. Predlažem vam, gospodine Bauer, da bana Jelačića sada postavite pred muzej Mimara, da Ban usmjeri sablju prema istoku, prema neprijatelju koji nam sistematski razara Lijepu našu!!!“

Nasmijao se na tu moju primjedbu, no rekao je da Jelačića treba postaviti tamo gdje je ranije bio!

DUBRAVKO JELČIĆ (1930.)

Kada je 1987. godine bila u pripremi moja druga knjiga „Arboretum ili poetska ekologija“, književnik Vlado Rem zamolio je Dubravka Jelčića da napiše recenziju za tu knjigu koju je objavilo Društvo književnika Hrvatske, ogranak Vinkovci, 1988. Dubravko Jelčić napisao je:

„Kad je netko Slavonac rođenjem, a šumar zanimanjem, što on, poslije Josipa Kozarca, može biti intimno, u duši, ako ne pjesnik? I to pjesnik sasvim osoban. Koji se ne mareći

za spektakularnost forme brine samo za jedno: da stihom jednostavnim ali čistim izrazi svoj osjećaj svijeta, viđenje života, doživljaj čovjeka i prirode. Da izrazi svoju nabreklu životnu energiju, ma koliko to bilo nemoderno u ovom klonulom i depresivnom vremenu.

Antun Vrgoč nije stoga, barem u mojim očima, ni iznimna, a još manje iznenađujuća pojava: naprotiv, on je trenutno najuvjerljiviji dokaz da moja uvodna misao nije prazna dosjetka.

Ing. Vrgoč nije profesionalni pisac, i to je, rekao bih, njegova znatna prednost. Sve više volim pjesnike kojima poezija nije profesija, nego dokolica - pod uvjetom da su doista pjesnici kao što je to autor pjesničke zbirke ARBORETUM ! Bez imalo dekorativnosti ili afektacije ovaj minijaturist je zagovornik ljepote i zdravlja, on širi radost uvjeren da je život uvijek jači od svega što ga zatire.“

U Slavonskom Brodu vlasnik je lokalu dao ime TIN. Pozvani su članovi DKH da lokalu službeno proglase ime, jer je DKH bilo nositelj prava na ime Tina Ujevića. Dana 19. veljače 1989. u Brod je stigao Dubravko Jelčić u društvu pisaca S. Madera, V. Rema, B. Pavlovića, N. Jukića i A. Vrgoča. Dubravko Jelčić je u zanimljivom i opširnom govoru prikazao književni rad Tina Ujevića.

D. Jelčić rođen je u Požegi, a ja sam mnogo puta s njim njim razgovarao o mojoj mami koja je rođena Požežanka, a kao učiteljica u Požeškoj Koprivnici pokrenula je u selu kulturni rad, stvorila kazališnu grupu, godine 1933. uvježbala predstavu „Izgon Turaka iz slavonskog kraja“ koju je napisao Ladislav pl. Kraljević, a 1934. godine Ogrizovićevu „Hasanagicu“ s kojom su nastupali u Požegi i Pleternici!

Antun Vrgoč

DRAGUTIN TADIJANOVIĆ (1905. - 2007.)

Godine 1983. hodao sam s mojim sinom Lacijem po Trgu Republike, kad me on upozori: „Vidi, tata, onog stričeka što ide od Zagrebačke banke. Ima dugu kosu i igra se Bealesa!“

„Tiho, sine, to je književnik Tadijanović“ - odgovorih. Moga sina Ladislava tada sam upoznao s Tadijanovićem!

Mene je s Tadijanovićem upoznao književnik Vlado Rem.

U Exportdrvu vodio sam tribinu Književnog kluba Poeta jednom mjesečno. Kada je generalni direktor ing. Tomaševski vidio Dragutina Tadijanovića, upitao me: „Vrgoč, kako si uspio doći do Tadijanovića?“

Odgovorih mu: „To su moja poznanstva.“

Mnogo puta sjedio sam s Tadijanovićem u Društvu književnika. Uvijek je nosio bijelu košulju i kravatu. Jednom je otvorio kaput i pitao me što znače slova DTR na košulji? Odgovorio sam: „Domaća tvornica rublja“.

- Nije točno! - reče Tadijanović. - DTR znači Dragutin Tadijanović Rastušje!“

Tadijanović je rođen u Rastušju, selu sjeverno od Sl. Broda. Za sebe je često znao govoriti: „Ja živim od Franje (Franjo Josip, car Austro-Ugarske monarhije) do Franje (Franjo Tuđman, predsjednik RH).“

Došao je na proslavu 40. godišnjice Književnog kluba Poeta zajedno s književnikom Borom Pavlovićem i slikao se sa svim članovima Kluba Poeta!

U prostorijama Kluba književnika hrvatske u Zagrebu održano je 26. svibnja 1989. predstavljanje moje knjige pjesama „Arboretum“. Ja sam D. Tadijanovića na predstavljanje pozvao pismom:

Antun Vrgoč

Poštovani gospodine Tadijanoviću !

Mozak mi ne nalazi prikladne riječi, a ruka gubi snagu što se, eto, ja sitan mali stihoklepac usuđujem pozvati Vas na promociju moje knjige pjesama Arboretum.

Bila bi mi osobita čast da mogu pozdraviti Vas i Vašu cijenjenu suprugu! Živim u nadi, s poštovanjem

Antun Vrgoč

U Zagrebu, 15. svibnja 1986.

NEDELJKO FABRIO (1936.)

U povodu obilježavanja 90. godišnjice osnutka Društva hrvatskih književnika u Slavonskom Brodu održan je književni skup „Hrvatska književnost danas“. Organizator je bilo Društvo hrvatskih književnika - Ogranak Vinkovci, a pokrovitelj Skupština općine Slavonski Brod.

O značajnoj obljetnici govorio je predsjednik Društva Nedeljko Fabrio, a književni povjesničar Dubravko Jelčić i akademik Stjepan Babić o jeziku i tijekovima hrvatske književnosti danas.

Ulomke svojih radova i pjesme čitali su književnici Joža Horvat, Pajo Kanižaj, Miroslav Mađer, Vladimir Rem i Antun Vrgoč.

Gradonačelnik Sl. Broda Jozo Meter priredio je u Općinskoj skupštini primanje za sudionike skupa.

Kada je Nedeljko Fabrio primljen za redovnog člana Hrvatske akademije, poslao sam mu pismo:

Vrlo poštovani gospodine Fabrio !

Izvolite primiti moje iskrene čestitke prigodom Vašeg primanja za redovnog člana Hrvatske akademije znanosti i

Antun Vrgoč

umjetnosti!

VIVAT ACADEMICUS FABRIO!

Ostajem s poštovanjem odani Vam

Antun Vrgoč

U Zagrebu, 3. veljače 1997.

Nedeljko Fabrio odgovorio mi je na lijepoj razglednici sa slikom Augusta Šenoe, jer je znao da sam suosnivač Udruge umjetnika August Šenoa i da jednom mjesečno vodim tribinu Udruge.

Štovani gospodine Vrgoč,

najiskrenije Vam zahvaljujem na čestitci koju ste mi uputili u povodu moga izbora za redovnog člana HAZU.

Svako Vam dobro

Nedeljko Fabrio

Zagreb, 4. veljače 1997.

BONAVENTURA DUDA (1924.)

U svibnju 1954. odveo me moj gimnazijski kolega Zvonimir Hranilović u posjet franjevcu Teofilu Šibaliću. Nakon kratkog razgovora upitao me o. Teofil:

„Kamo ideš na ljetovanje?“

Kada sam odgovorio: „u Nijemce“, on se ugodno iznenadio, jer je i on rođen u Nijemcima! Od tada je moj daljnji život ostao usko vezan uz Franjevački red male braće (Ordo fratrum minorum), posebno uz Zagrebačku provinciju Sv. Ćirila i Metoda koja se prostire od Trsata do Subotice!

Oca Bonaventuru upoznao sam iduće godine 1955. kada

126

Antun Vrgoč

sam se spremao ministrirati, a jedna je gospođa ušla u sakristiju i zamolila da nju neki fratar ispovijedi na talijanskom jeziku. Pozvali su o. Bonaventuru, a ja sam bio oduševljen kada sam čuo kako savršeno govori talijanski !

Mnogo puta sam ministrirao o. Bonaventuri, a nebrojeno puta sam mu okretao note na koru dok je svirao orgulje. Užitek je bilo slušati kada je o. Bonaventura zasvirao jednu od dviju skladbi koje je za orgulje napisao i uglazbio franjevački kompozitor o. Fortunat Pintarić. Napisane i uglazbljene su na temelju hrvatske narodne glazbe. To su kompozicije: „Božićni pastore“ i „Dudaš“!!!

U franjevačkom zboru pjevao sam od 1955. do 1988. godine, a zadnji zborovođa bio je franjevac dr. sci. Kornelije Šojat koji je bio urednik časopisa Brat Franjo.

Na godinu koju je Papa proglasio godinom braka, na Šalati je bilo organizirano predavanje o braku. Otac Bonaventura je govorio o braku u Bibliji.

Zadnji put vidio sam se sa o. Bonaventurom na Mirogoju na sprovodu dr. Kornelija Šojata 15. studenoga 2006. Zagrlio me i pozvao da sjednem uz njega na klupu dok smo čekali početak sprovoda! Rekao je: „Sjedni kraj mene i ništa me ne pitaj!“

Odgovorio sam mu: „Moram Vam se zahvaliti što ste vjenčali moju kćer Beatu!“

Kada sam o. Bonaventuri poslao moju knjigu priča i pjesama „Susreti“, odgovorio mi je razglednicom Franjevačkog samostana u Zagrebu: „Hvala na raznolikim uspomenama i lijepo opremljenoj knjižici sa slikama godišnjih doba na naslovnoj stranici.“

Vaš P. Bonaventura (u 90. godini) 2. svibnja 2013.

Antun Vrgoč

127

128

Pogovor

Pred vama je nova zbirka poetskih i prozних uradaka objavljenih na internetskom portalu www.webstilus.com.hr, pod naslovom „Pred vratima snova“.

I ovog puta U Webstilus zborniku okupile su se «srodne duše» svih dobnih skupina i svih razina literarnog umijeća: od djece i mladih do osoba treće dobi, od afirmiranih književnika do autora koji su tek nedavno otkrili u sebi sklonost i potrebu za pisanjem. Raduje nas što su se - uz autore koje poznamo iz prethodnih zbirki („Srodne duše“ objavljene 2009. godine i „Još ponekad sanjam...“ objavljene 2010. godine, “Smjer ljubavi” objavljene 2011. godine, “Na tragu riječi” objavljene 2012. godine) pojavila i nova imena. Svi su nam oni ponudili ono najbolje što je u danom trenutku iznjedrila njihova mašta i zabilježilo njihovo pero.

Čast nam je što smo i mi dio projekta Webstilus kluba kojemu je cilj poticanje i promicanje kreativnosti na svim umjetničkim područjima.

Uredništvo

Kazalo

Snježana Akrap Sušac

Postat ću pas lotalica 5

Vera Aničić

Prije i poslije blagdana 7

Ana Anić

Ukradeni drhtaj ljubavi 12

Vera Antolić

Tražim u vremenu 14

Marica Behtan Cecelja

Ne ranjavaj stihove samoće 15

Maja Cvek

Treba li više 16

Mladen Crnković

Jedna o kestenima 17

Dominik Čović

Strane duše 18

Emilija Dević

Razglednica 19

Božica Drakulić

Zimska noć 21

Slobodanka Boba Grljušić

Začin 22

Katarina Došilović

Ivanić gradu 26

Neven Dvoržak

Nera 24

Katica Felštinski	
K`o da si ovdje	27
Dražen Filipović	
Jutros	28
Anamarija Galić	
Beyond	30
Slavica Grgurić Pajnić	
Odom životu, ljubim ljepotu	32
Zvezdana-Karmela Hercegovac	
Ispod sedam neba	34
Vida Herga	
Unutarnji prijatelj	36
Vesna Jakupov	
mokra zagrebačka jesen	41
Marko Jareb	
Draulik	42
Dražen Jergović	
MP3 ljudi	44
Antonija Željka Kahlik	
Olujna večer	47
Suzana Kapetanović	
Sergeju Jesenjina	48
Sanja Kobasić Bužimkić	
Moj brat Mjesec	49
Denis Kožljan	
Zašutješe ptice	51
Evica Kraljić	
Plamičak tvoje ljubavi	52
Marcel Lončarić	
Dugo sam huodil čez gliboki snieg	53

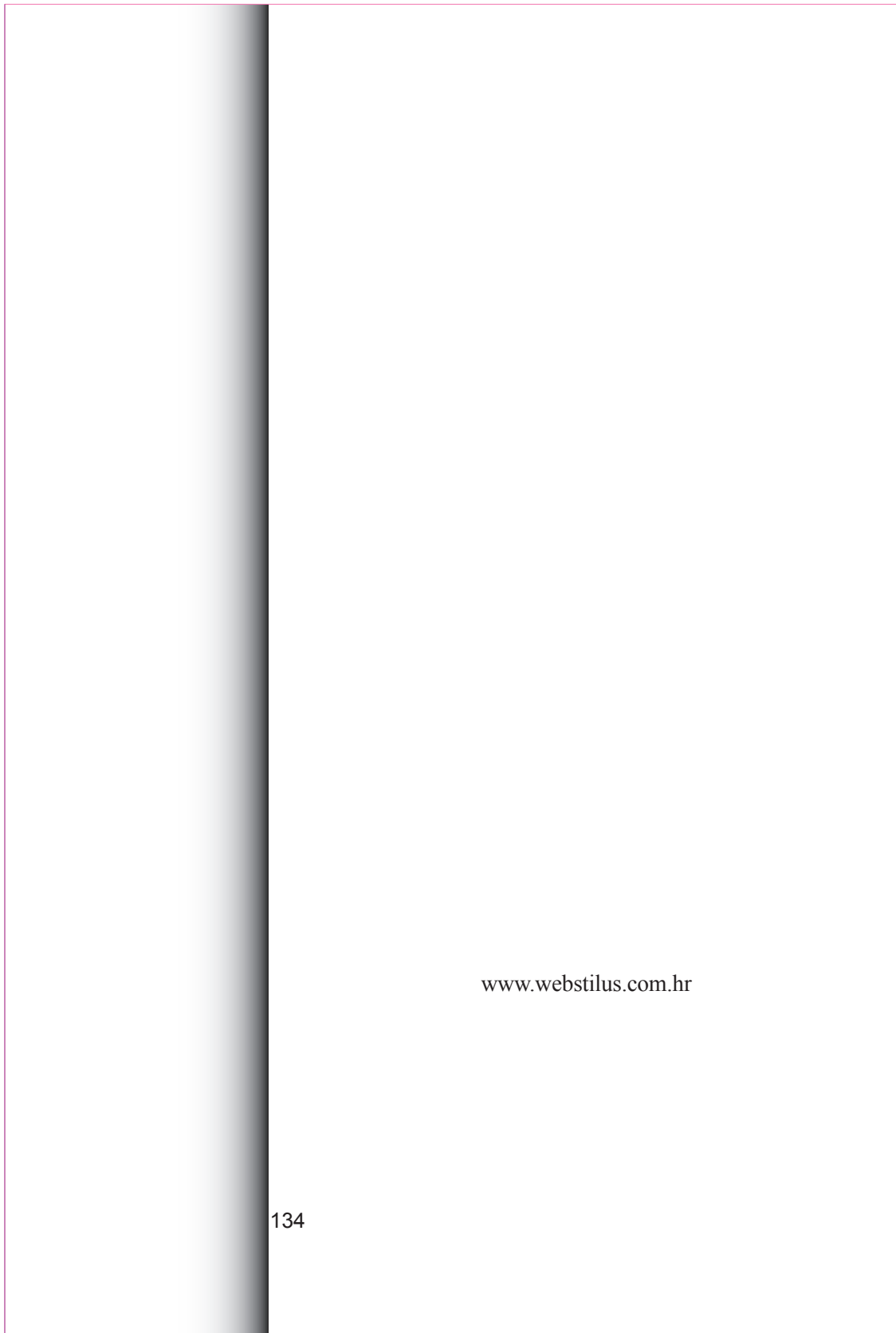
Boris Ljuboje	
Sigurnost	54
Gordana Malašić Lazić	
Zaledena zemlja čeka sunčano svitanje...	55
Lara Manojlović	
Karlovačka bajka	56
Damir Maras	
Ako te pjesnik ljubio nije	58
Vesna Maskalan	
San	60
Budimir Mijović	
Potraga za dugmetom	61
Dragan Mišćević	
Brik	66
Branka Mumalo	
A.....	74
Damir D.Ocvirk	
Ilica	75
Melisa Okić	
U potrazi za ljudskom dobrotom	76
Mirko Omrčen	
(Ne)moguća mislija	78
Ivan Orehovac	
1. dio	83
Ivan Ott	
Marija i predsjednik	85
Safeta Osmičić	
Crna sudbina u bijelom snijegu	91
Zdenka Ovas	
Pravi zanat	96

Vinko Pavić	
Vrteška kasnih godina	97
Alojz Pavlović	
Pravda	98
Mirjana Pejak	
Bezazlenost	100
Jagoda Prebeg	
Punica	101
Mladen Šimić	
Savski motoraši	104
Ana Šimunić	
Vječno proljeće	106
Lidija Šinko Kumić	
Tišina srca	107
Maja Šiprak Brletić	
Razotkrivanje	108
Lahorka Škrgatić	
Brat	110
Mirjana Tachlinski	
Moji korijeni	112
Meliha Učambarlić Vuković	
Zagrebu	114
Mirjana Vadjla	
Kaleidoskop sumraka	115
Jelena Stana Viwalt	
Život ili ljudi	117
Antun Vrgoč	
Akademici	119
Pogovor	129

www.webstilus.com.hr

134

